

Рахункова палата

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення Рахункової палати
10.12.2024 № 55-1

Звіт про результати
аудиту відповідності
**використання
коштів
Державного
бюджету України,
виділених
Національній
академії правових
наук України**

Відповідальна:

член Рахункової палати

Єлизавета ПУШКО-ЦИБУЛЯК

м. Київ

www.rp.gov.ua

ВСТУПНЕ СЛОВО

Наука завжди була і залишається одним із стрижнів побудови цивілізованого суспільства, зокрема, юриспруденція формує його правовий світогляд, впливає на якість законодавства, визначає принципи і цінності правової демократичної держави. Набуття Україною статусу кандидата на членство в Європейському Союзі вимагає адаптації національного законодавства до європейського права.

Важливим завданням науки у сфері законодавства і права є дослідження теоретико-правових основ подальшого розвитку й еволюції законодавства України і сучасних світових тенденцій до кооперації та інтеграції держав у питанні вироблення спільних правових норм. Ці зміни потребують вдосконалення національного законодавства та нормативних документів першочергово з питань: забезпечення національної безпеки та оборони; розслідування військових кримінальних правопорушень, механізму притягнення до відповідальності; механізмів відшкодування шкоди та компенсації збитків, заподіяних громадянам України, юридичним особам, державі Україна, природнім об'єктам збройною агресією Російської Федерації; відновлення України в повоєнний період.

З огляду на наведене ми провели аудит відповідності використання коштів Державного бюджету України, виділених Національній академії правових наук України, з метою надання оцінки відповідності її діяльності щодо розвитку наукового потенціалу в галузі держави та права встановленим нормам і правилам, законності, своєчасності та повноти прийняття управлінських рішень у процесі керівництва, координації та організації наукової та науково-технічної діяльності у сфері законодавства і права.

Науково-інноваційна сфера, як ключовий фактор майбутнього національної економіки в Україні, функціонує в умовах обмеженого фінансування, що супроводжується відтоком кваліфікованих кадрів, відсутності механізмів практичного застосування результатів наукових розробок, мотивації наукових ініціатив.

Наукоємність валового внутрішнього продукту (ВВП) України (витрати на дослідження і науково-технічні розробки за усіма джерелами у відсотках до ВВП) коливається в межах 0,29 - 0,33 відс. у 2021–2023 роках.

За даними Організації економічного співробітництва та розвитку (Organisation for Economic Co-operation and Development) частка обсягу таких витрат у країнах ЄС–27 (за 2021 рік) у середньому становила 2,26 відс., Швеції – 3,35 відс., Бельгії – 3,22 відс., Австрії – 3,19 відс., Німеччині – 3,13 відс., Франції – 2,21 відсотка. Найбільші значення цього показника мають Ізраїль (5,56 відс.), Південна Корея (4,93 відс.), Китай (3,78 відс.), США (3,46 відс.) та Японія (3,30 відс.).

За оцінками фахівців, при наукоємності менше 0,9 відс. ВВП наука виконує лише пізнавальну функцію, менше 0,3 відс. ВВП – лише соціокультурну.

Аудиторами досліджено причинно-наслідковий зв'язок між недостатністю нормативно-правового підґрунтя, відсутністю програмних документів на рівні держави, взаємодією усіх суб'єктів сфери наукової і науково-технічної діяльності, станом стратегічного планування та здійсненням діяльності Національною академією правових наук України і наукових установ, що перебувають в її віданні, досягненням мети і результативних показників бюджетних програм.

Сподіваюсь, що надані за результатами аудиту рекомендації та їх виконання позитивно вплинуть на процеси координації та організації наукових досліджень у галузі держави і права, забезпечення комплексного розвитку правової науки та науки загалом.

Член Рахункової палати

Єлизавета ПУШКО-ЦИБУЛЯК

Зміст

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ.....	4
ВИСНОВКИ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ АУДИТУ ВІДПОВІДНОСТІ	5
1. РЕЗУЛЬТАТИ АУДИТУ	16
1.1. Чи було достатнім нормативно-правове регулювання діяльності НАПрН України	16
1.2. Чи бере участь НАПрН України в реалізації державної правової політики.....	21
1.3. Чи провадиться діяльність НАПрН України у відповідності із встановленим порядком формування, організації проведення та контролю за виконанням і впровадженням наукових, науково-технічних робіт у сфері права.....	26
1.4. Чи виконано НАПрН України повноваження головного розпорядника бюджетних коштів щодо забезпечення наукових установ, що перебувають у її віданні, фінансовими, матеріальними та кадровими ресурсами	30
1.4.1. Стан фінансового, технічного, матеріального та кадрового забезпечення	31
1.4.2. Чи забезпечено НАПрН України контроль за повнотою та своєчасним виконанням науковими установами, що перебувають у її віданні, кількісних та якісних наукових результатів, визначених договорами про виконання науково-дослідних робіт, а також вимог щодо їх впровадження у практичну діяльність	39
1.4.3. Чи здійснюється формування та використання коштів спеціального фонду державного бюджету науковими установами, що перебувають у віданні НАПрН України у відповідності із встановленим порядком	42
1.4.4. Чи досягнуто НАПрН України очікуваних результатів Плану заходів з реформування Національної академії правових наук на 2021 і 2022 роки, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 04 серпня 2021 року № 911-р.....	48
ВИСНОВКИ.....	50
2. ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ	57
2.1. Недоліки внутрішнього контролю, виявлені аудитом	57
2.2. Рекомендації, надані об'єктам контролю.....	58
3. ІНШІ ПИТАННЯ, ЯКІ МАЮТЬ БУТИ ПОВІДОМЛЕНІ	60
ДОДАТКИ	61

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність»	Закон України від 26 листопада 2015 року № 848-VIII «Про наукову і науково-технічну діяльність»
Закон України «Про особливості правового режиму діяльності Національної академії наук України, національних галузевих академій наук та статусу їх майнового комплексу»	Закон України від 07 лютого 2002 року № 3065-III «Про особливості правового режиму діяльності Національної академії наук України, національних галузевих академій наук та статусу їх майнового комплексу»
Закон України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки»	Закон України від 11 липня 2001 року № 2623-III «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки»
Закон України «Про державні цільові програми»	Закон України від 18 березня 2004 року № 1621-IV «Про державні цільові програми»
Закон України «Про Кабінет Міністрів України»	Закон України від 27 лютого 2014 року № 794-VII «Про Кабінет Міністрів України»
Правила № 1098	Правила складання паспортів бюджетних програм та звітів про їх виконання, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 29 грудня 2002 року № 1098 (у редакції наказу Міністерства фінансів України від 14 січня 2008 року № 19), зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 21 січня 2003 року за № 47/7368.
Загальні вимоги № 1536	Загальні вимоги до визначення результативних показників бюджетних програм, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 10 грудня 2010 року № 1536 (у редакції наказу Міністерства фінансів України від 15 червня 2015 року № 553), зареєстрованим у Мін'юсті 27 грудня 2010 року за № 1353/18648
МОН	Міністерство освіти і науки України
Мін'юст	Міністерство юстиції України
НАПрН України, Академія	Національна академія правових наук України
НАН України	Національна академія наук України
Національна рада	Національна рада України з питань розвитку науки і технологій
НДІ ДБ та МС НАПрН України	Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування Національної академії правових наук України
НДІ ПЗІР НАПрН України	Науково-дослідний інститут правового забезпечення інноваційного розвитку Національної академії правових наук України
НДІ ВПЗ ім. акад. В. В. Сташиса НАПрН України	Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса Національної академії правових наук України
НДІ приватного права ім. Ф. Г. Бурчака НАПрН України	Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака Національної академії правових наук України
НДІ інтелектуальної власності НАПрН України	Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності Національної академії правових наук України
ДНУ ІІБП НАПрН України	Державна наукова установа «Інститут інформації, безпеки і права Національної академії правових наук України»

ВИСНОВКИ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ АУДИТУ ВІДПОВІДНОСТІ

Звіт про аудит відповідності використання коштів Державного бюджету України, виділених Національній академії правових наук України, буде надісланий Верховній Раді України, НАПрН України, НДІ ДБ та МС НАПрН України, НДІ ПЗІР НАПрН України, НДІ ВПЗ ім. акад. В. В. Сташиса НАПрН України, НДІ приватного права ім. Ф. Г. Бурчака НАПрН України, НДІ інтелектуальної власності НАПрН України, ДНУ ІБП НАПрН України.

Застосовувані стандарти аудиту

Ми провели аудит згідно з Методологією проведення аудиту відповідності, затвердженою рішенням Рахункової палати від 06.06.2023 № 12-3, що ґрунтується на положеннях ISSAI 100 «Фундаментальні принципи аудиту державного сектору», ISSAI 400 «Принципи аудиту відповідності» та ISSAI 4000 «Стандарт аудиту відповідності». Керуючись цими положеннями та ISSAI 300 «Принципи аудиту ефективності (діяльності)», ми здійснили комбінований аудит відповідності з елементами аудиту ефективності.

Предмет та обсяг аудиту

Предметом аудиту є процес здійснення діяльності Національною академією правових наук України у 2021–2023 роках та I півріччі 2024 року заходів, спрямованих на організацію та проведення фундаментальних і прикладних досліджень у галузі держави та права, процес управління коштами державного бюджету, управлінські рішення, нормативно-правові, організаційно-розпорядчі акти, фінансові та інші документи, підготовлені та прийняті об'єктом контролю.

Аудиту підлягали 7 об'єктів контролю: НАПрН України, НДІ ДБ та МС НАПрН України, НДІ ПЗІР НАПрН України, НДІ ВПЗ ім. акад. В. В. Сташиса НАПрН України, НДІ приватного права ім. Ф. Г. Бурчака НАПрН України, НДІ інтелектуальної власності НАПрН України, ДНУ ІБП НАПрН України.

Період, охоплений аудитом: 2021–2023 роки та I півріччя 2024 року.

Обмеження аудиту

Часові: 2021–2023 роки та I півріччя 2024 року;

Обмеженням є введення воєнного стану відповідно до Указу Президента України від 24 лютого 2022 р. № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні» (із змінами), затвердженого Законом України від 24 лютого 2022 року № 2102-ІХ.

Резюме

Діяльність з організації, координації, проведення фундаментальних наукових досліджень у галузі держави та права НАПрН України провадилась в умовах відсутності: стратегії розвитку у сфері наукової та науково-технічної діяльності; державної цільової програми прогнозування науково-технологічного та інноваційного розвитку України; чітких інструментів взаємодії суб'єктів державного регулювання та управління у сфері наукової і науково-технічної діяльності; державного замовлення на виконання наукових робіт у галузі права; механізмів практичного застосування результатів фундаментальних наукових досліджень та обмеженого бюджетного фінансування.

За такого стану речей НАПрН України як самоврядна установа: затвердила Стратегію розвитку Національної академії правових наук України на 2021–2025 роки; визначилась з пріоритетними напрямками фундаментальних досліджень; передбачила моніторинг впровадження результатів у договорах на виконання науково-дослідних робіт. Просування наукових ініціатив здійснюється НАПрН України та науковими установами, що перебувають у її віданні, на рівні зацікавлених суб'єктів самостійно

Як результат:

втрачається взаємозв'язок зв'язок між державою і наукою; не забезпечено функціонування цілісної нормативно-правової, організаційно управлінської системи взаємодії науки із зацікавленими споживачами результатів, фактично не відбувається розвитку наукового потенціалу

Безсистемне формування та реалізація політики з розвитку науки, залишкове фінансування наукових установ, низький стан мотиваційного стимулювання науковців не сприяють зацікавленості молоді займатися наукою

Потребує кардинального перегляду відношення уповноважених державних органів до питання розвитку вітчизняної науки і техніки, захисту національних інтересів та побудови правової держави

Аудит проведено з метою надання оцінки відповідності діяльності НАПрН України щодо розвитку наукового потенціалу в галузі держави та права встановленим нормам і правилам, законності, своєчасності та повноті прийняття управлінських рішень у процесі керівництва, координації та організації наукової та науково-технічної діяльності у сфері законодавства і права.

Важливість надання оцінки зумовлена насамперед тим, що закладені в бюджетні програми за КПКВК 6581020 «Наукова і організаційна діяльність президії

Національної академії правових наук України» (далі – КПКВК 6581020) та 6581040 «Наукова і науково-технічна діяльність у сфері законодавства і права» (далі – КПКВК 6581040) на 2021–2024 роки мета і цілі спрямовані на розвиток наукового потенціалу, вдосконалення національної правової системи, поліпшення якості нормотворчої та правозастосовної діяльності. НАПрН України є головним розпорядником бюджетних коштів за цими програмами.

Для підтвердження зазначеного аудиторі досліджували такі ключові питання:

чи було достатнім нормативно-правове регулювання діяльності НАПрН України, чи бере участь НАПрН України у реалізації державної правової політики в сфері права, чи провадиться діяльність НАПрН України у відповідності із встановленим порядком формування, організації проведення та контролю за виконанням і впровадженням наукових, науково-технічних робіт у сфері права, чи виконано НАПрН України повноваження головного розпорядника бюджетних коштів щодо забезпечення наукових установ, що перебувають у її віданні, фінансовими, матеріальними та кадровими ресурсами.

Аудит підтвердив, що загалом НАПрН України та наукові установи, що перебувають в її віданні, у 2021–2023 роках та I півріччі 2024 року забезпечили організацію та здійснення фундаментальних наукових досліджень у галузі права за рахунок коштів Державного бюджету України за КПКВК 6581020 та 6581040 в загальній сумі 325,6 млн грн у відповідності із нормами законодавства.

В умовах обмеженого бюджетного фінансування, вимушеної дистанційної роботи у зв'язку з воєнним станом, зусиллями науковців із залученням власних резервів загалом забезпечено виконання результативних показників паспортів бюджетних програм за загальним фондом державного бюджету та кількісні й якісні наукові результати, визначені договорами про виконання науково-дослідних робіт.

Результати діяльності наукових установ, що перебувають у віданні НАПрН України, у 2021–2023 роках та I півріччі 2024 року:

проведено фундаментальні наукові дослідження за 58 темами, з них завершено 28, що становить 100 відс. запланованих на відповідні періоди, ще 30 тем у процесі виконання

За результатами фундаментальних наукових досліджень розроблено

41 проєкт нормативно-правових актів у 2021 році, 50 – у 2022 році, 60 – у 2023 році та 9 проєктів за I півріччя 2024 року

Разом з тим, встановлено окремі недоліки в організаційно-управлінській діяльності НАПрН України. Через недостатнє обґрунтування НАПрН України потреби у приміщеннях, переданих у 2022–2023 роках відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України, та неузгодженість дій з Міністерством фінансів України щодо виділення додаткових коштів на їх утримання, не забезпечено ефективного управління нерухомим майном вартістю 94 607,6 тис грн, що не використовувалось, на утримання якого нерезультативно витрачено кошти у сумі 75,87 тис. гривень.

Не забезпечені єдині підходи до визначення вартості платних послуг та використання коштів спеціального фонду державного бюджету, що свідчить про недостатність контролю НАПрН України. Не у відповідності із встановленими порядками використані кошти спеціального фонду державного бюджету – 1500,7 тис. гривень. Встановлене порушення у веденні бухгалтерського обліку в частині несвоєчасного відображення дебіторської заборгованості на суму 119,0 тис. гривень. За наявності потреби оновлення комп'ютерної техніки та обладнання, накопичені залишки коштів спеціального фонду кошторису не використовуються.

Для усунення виявлених проблем і недоліків надано низку рекомендацій Кабінету Міністрів України, МОН, НАПрН України, зокрема, щодо

підготовки МОН спільно з НАН України, НАПрН України, іншими галузевими академіями та внесення в установленому порядку на розгляд Кабінетові Міністрів України:

проєкту стратегії розвитку у сфері наукової та науково-технічної діяльності;

проєкту постанови Кабінету Міністрів України щодо встановлення критеріїв визнання наукових досліджень і науково-технічних розробок такими, що відповідають пріоритетним тематичним напрямам;

оновленого пакета проєктів законів про визначення пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки та пріоритетних напрямів інноваційної діяльності, спрямованих на повоєнну відбудову України, із визначенням конкретних механізмів їх забезпечення для подальшого скерування Верховній Раді України;

забезпечення НАПрН України:

розроблення порядку стратегічного та операційного планування діяльності НАПрН України та установ, що перебувають в її віданні, який передбачатиме встановлення цільових показників діяльності, строків виконання заходів, очікуваних результатів та визначатиме механізми моніторингу, оцінки і звітування про досягнуті результати

контролю за моніторингом науковими установами, що перебувають у віданні НАПрН України, впровадження результатів фундаментальних наукових досліджень;

вжиття заходів з оновлення комп'ютерного обладнання НАПрН України та наукових установ, що перебувають у її віданні, за рахунок накопичень спеціального фонду державного бюджету;

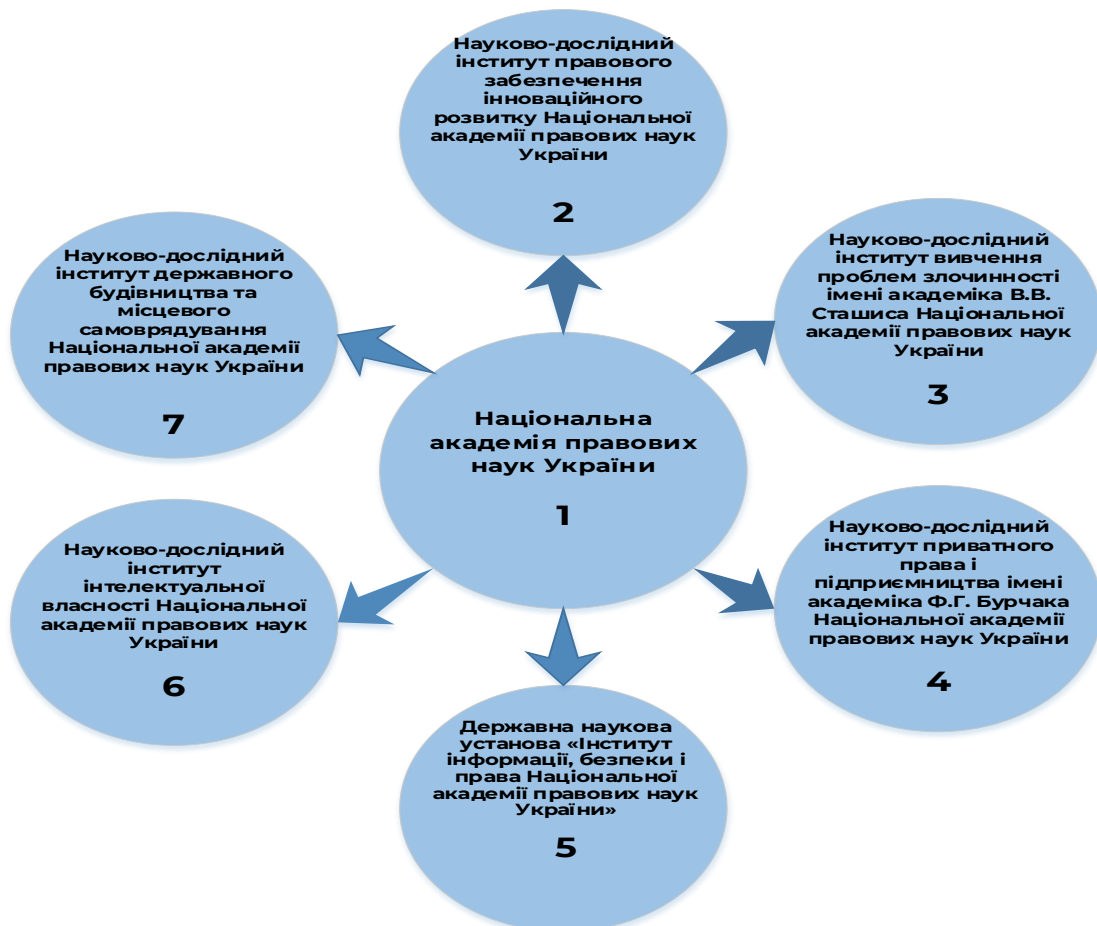
розроблення єдиних методологічних засад формування вартості платних послуг, що надаються НАПрН України та науковими установами, що перебувають в її віданні, а також використання коштів, отриманих як плата за їх надання.

ВСТУП

НАПрН України – це самоврядна наукова організація, заснована на державній власності, що координує, організовує і провадить дослідження у галузі держави і права, взаємодіє з відповідними органами державної влади з метою виконання завдань, визначених державними пріоритетами у цій галузі.

Діяльність національних галузевих академій наук у частині, що не порушує їх самоврядності, координується Кабінетом Міністрів України.

Загальна характеристика об'єкта аудита

Академія та 6 наукових установ, що перебувають у її віданні, працюють над удосконаленням механізмів правового регулювання суспільних відносин, а саме беруть участь у розробці й експертизі нормативно-правових актів, забезпечуючи правову підтримку державним органам, органам місцевого самоврядування, правоохоронним органам, органам судової влади та надаючи правову допомогу громадянам України, постраждалим від військової агресії Російської Федерації проти України.

Основні завдання, визначені статутами¹

<p>1 НАПрН України</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ розвиток наукового потенціалу в галузі держави і права; ✓ участь в реалізації державної політики в сфері права; ✓ комплексний розвиток правової науки, організація, проведення та координація фундаментальних досліджень, прикладних наукових і науково-технічних (експериментальних) розробок у галузі держави і права
<p>2 НДІ ПЗІР НАПрН України</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ дослідження і експериментальні розробки у сфері суспільних і гуманітарних наук; ✓ проведення суспільно-правових досліджень кон'юнктури та громадської думки щодо правових, політичних, економічних і соціальних подій, а також здійснення статистичного аналізу результатів таких досліджень; ✓ участь у розробленні концепцій, стратегій, проєктів законів та інших нормативно-правових актів.
<p>3 НДІ ВПЗ ім. акад. В. В. Сташиса НАПрН України</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ участь у реалізації державної політики у сфері наукової і науково-технічної діяльності; ✓ проведення фундаментальних досліджень та прикладних наукових розробок у галузі держави і права; ✓ виконання замовлень органів державної влади та управління стосовно розробки засад державної політики у сфері боротьби зі злочинністю та корупцією; ✓ наукове забезпечення правотворчої діяльності органів державної влади і управління та органів місцевого самоврядування, вивчення й узагальнення механізмів реалізації актів законодавства
<p>4 НДІ приватного права ім. Ф. Г. Бурчака НАПрН України</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ проведення фундаментальних та прикладних наукових досліджень закономірностей приватноправових відносин, суті, змісту і джерел приватного права, його ролі і місця в правовій системі України, форм його реалізації і співвідношення з публічним правом у процесі правового забезпечення ринкової економіки; ✓ розроблення нових наукових напрямів та провадження їх у практику; ✓ підготовка наукових кадрів

¹ Статут Національної академії правових наук України, затверджено загальними зборами НАПрН України від 26 березня 2021 року, зареєстровано наказом Мін'юсту від 04 червня 2021 року № 2019/5;

Статут Науково-дослідного інституту правового забезпечення інноваційного розвитку Національної академії правових наук України, затверджено постановою президії НАПрН України від 16 березня 2018 року № 105/16;

Статут Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса Національної академії правових наук України, затверджено постановою Президії НАПрН України від 27 вересня 2016 року № 98/1;

Статут Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва ім. академіка Ф. Г. Бурчака Національної академії правових наук України, затверджено постановою президії НАПрН України від 27 вересня 2016 року № 98/5;

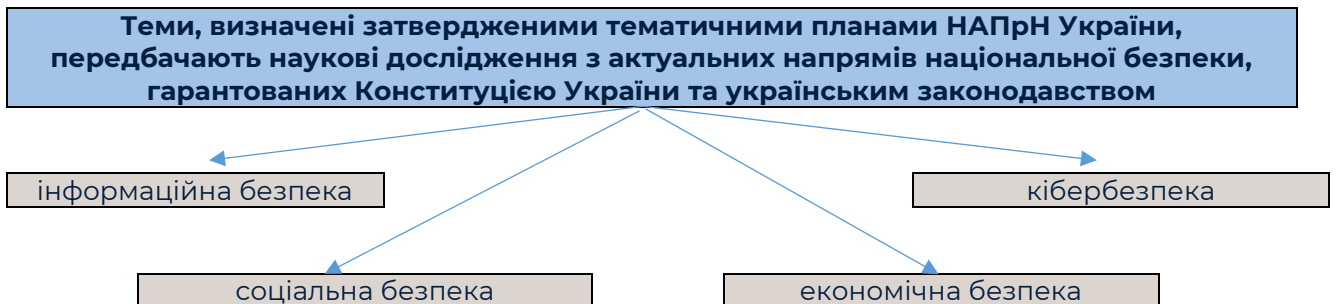
Статут Державної наукової установи «Інститут інформації, безпеки і права Національної академії правових наук України», затверджено постановою бюро президії НАПрН України від 25 лютого 2021 року № 181/1-Б;

Статут Науково-дослідного інституту інтелектуальної власності Національної академії правових наук України, затверджено постановою президії НАПрН України від 07 липня 2023 року № 131/9;

Статут Науково-дослідного інституту державного будівництва та місцевого самоврядування Національної академії правових наук України, затверджено постановою президії НАПрН України від 27 вересня 2016 року № 98/2.

<p style="text-align: center;">5 ДНУ ІБП НАПрН України</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ формування пропозицій та участь у реалізації державної політики з питань наукових досліджень і розробок у галузі держави і права; наукового забезпечення у сфері становлення і розвитку інформаційного суспільства та суспільства знань, цифрової трансформації та інноваційного розвитку України; захисту прав, свобод та безпеки людини в інформаційній сфері; правового забезпечення з питань національної, інформаційної, кібернетичної та міжнародної безпеки; ✓ організація та проведення фундаментальних досліджень, прикладних наукових і науково-технічних (експериментальних) розробок з актуальних теоретико-методологічних проблем держави і права, інформаційного права, права національної безпеки та військового права
<p style="text-align: center;">6 НДІ інтелектуальної власності НАПрН України</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ проведення фундаментальних та прикладних наукових досліджень у сфері інтелектуальної власності, розробка нових наукових напрямів з урахуванням інноваційного шляху розвитку держави; ✓ участь у розробці концепцій, стратегій, проєктів законів та інших нормативно-правових актів з питань інтелектуальної власності, у тому числі як складової інноваційної діяльності; ✓ координація наукових робіт з найважливіших проблем у сфері інтелектуальної власності
<p style="text-align: center;">7 НДІ ДБ та МС НАПрН України</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ проведення комплексних фундаментальних та прикладних досліджень з метою одержання нових знань у сфері функціонування державної влади та організації місцевого самоврядування в Україні, впровадження їх у практику, сприяння державним органам у побудові України як демократичної, соціальної держави

НАПрН України та наукові установи відіграють вагомую роль у системі інституцій, що роблять свій внесок у національну безпеку й оборону держави, впливають на освітній процес закладів вищої освіти шляхом розробки навчальних посібників, наукових та науково-практичних видань у сфері держави і права.

Наукові дослідження націлені на розробку концептуальних засад впровадження в Україні європейських стандартів у сфері прав людини, розвитку української державності у контексті євроатлантичної інтеграції, а також законодавства у сфері обороноздатності держави з урахуванням потенційних та реальних загроз національній безпеці України.

Фундаментальні наукові дослідження в галузі права є підґрунтям для становлення та розвитку демократичної, соціальної, правової держави, якої гостро потребують люди і суспільство загалом у воєнний та повоєнний час.

Критерії аудиту

Питання 1: Чи було достатнім нормативно-правове регулювання діяльності НАПрН України та наукових установ, що перебувають у її віданні

Критерії аудиту	Фактичний стан
<p>Нормативно-правовими актами врегульовані всі суттєві аспекти діяльності НАПрН України та наукових установ, що перебувають у її віданні</p>	<p>Нормативно-правовими актами врегульовані суттєві аспекти діяльності НАПрН України та наукових установ, що перебувають у її віданні, однак є неузгодженість в законодавстві з питання затвердження статуту Академії. Не виконуються вимоги законодавства щодо фінансового забезпечення наукової і науково-технічної діяльності та заслуховування звітів про наукову діяльність НАПрН України</p>

Питання 2: Чи бере участь НАПрН України у реалізації державної правової політики в сфері права

Критерії аудиту	Фактичний стан
<p>Перелік пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок формується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері науки, за участі НАПрН України</p>	<p>МОН не залучало НАПрН України до формування пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок на 2021–2022 роки та лише частково врахувало пропозиції Академії щодо пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок на 2023 рік. Пропозиції НАПрН України до переліку пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок на період до 31 грудня року, наступного після припинення або скасування воєнного стану в Україні, МОН повністю враховано</p>
<p>Стратегії розвитку Академії та наукових установ, що перебувають у її віданні, розроблені відповідно до програмних нормативно-правових актів</p>	<p>Стратегії розвитку НАПрН України та наукових установ, що перебувають у її віданні, розроблено в умовах відсутності стратегії розвитку у сфері наукової та науково-технічної діяльності, державної цільової програми прогнозування науково-технологічного та інноваційного розвитку України. Формулювання заходів у стратегіях розвитку є загальними, цільові показники діяльності передбачені лише за окремими заходами, не встановлені строки виконання жодного заходу, не визначені очікувані результати, порядок проведення моніторингу, оцінки результатів та звітування. Операційні (річні) плани з деталізованими заходами та визначеними цільовими показниками, яких необхідно досягти в поточному році для виконання стратегій розвитку НАПрН України та установ, що перебувають в її віданні, не склалися</p>

НАПрН України окреслені стратегічні цілі щодо пріоритетних напрямів проведення фундаментальних і прикладних досліджень правового забезпечення інформаційної сфери, у сферах національної безпеки й оборони, боротьби із злочинністю, повоєнного відновлення і розвитку, європейської та євроатлантичної інтеграції України

У стратегіях розвитку НАПрН України та установ, що перебувають в її віданні, визначені пріоритетні напрями проведення фундаментальних досліджень правового забезпечення інформаційної сфери, у сферах національної безпеки й оборони, боротьби із злочинністю, повоєнного відновлення і розвитку, європейської та євроатлантичної інтеграції України на довгостроковий період

Питання 3: Чи провадиться діяльність НАПрН України у відповідності із встановленим порядком формування, організації проведення та контролю за виконанням і впровадженням наукових, науково-технічних робіт у сфері права

Критерії аудиту

Щорічний Зведений тематичний план фундаментальних досліджень наукових установ НАПрН України сформовано на основі тематичних планів наукових установ та затверджено президією НАПрН України

Фактичний стан

На основі тематичних планів наукових установ, які включають нову та перехідну тематику, щорічно формується зведений тематичний план фундаментальних наукових досліджень наукових установ НАПрН України, який затверджується на засіданні президії НАПрН України та який є основним документом організації діяльності наукових установ, що перебувають у її віданні

Процес формування, проведення, звітування науковими установами, підпорядкованими НАПрН України, відповідає нормам чинного законодавства та внутрішнім розпорядчим документам

НАПрН України забезпечено процес формування, організацію проведення та контроль за виконанням і впровадженням наукових, науково-технічних робіт у сфері законодавства і права відповідно до норм законодавства та внутрішніх розпорядчих документів

Організація проведення та координація фундаментальних та прикладних наукових досліджень здійснюється за визначеними пріоритетними напрямами розвитку правової науки

НАПрН України забезпечено організацію проведення та координацію фундаментальних наукових досліджень відповідно до пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок, затверджених Урядом, та пріоритетних напрямів фундаментальних та прикладних наукових досліджень у галузі права, визначених у Стратегії розвитку Національної академії правових наук України на 2021–2025 роки з урахуванням програмних документів Президента України та Кабінету Міністрів України

Питання 4: Чи виконано НАПрН України повноваження головного розпорядника бюджетних коштів щодо забезпечення наукових установ, що перебувають у її віданні, фінансовими, технічними, матеріальними та кадровими ресурсами

Критерії аудиту

НАПрН України повною мірою забезпечено виконання повноважень головного розпорядника коштів:

Фактичний стан

НАПрН України загалом забезпечено виконання повноважень головного розпорядника за бюджетними програмами за КПКВК 6581020 та 6581040:

- розроблені плани діяльності на середньостроковий період;
- бюджетні програми сформовані та виконані відповідно до вимог бюджетного законодавства;
- забезпечені організація та координація розпорядників бюджетних коштів нижчого рівня;
- фактичні результативні показники відповідають затвердженим у паспортах бюджетних програм;
- проекти кошторисів та бюджетного запиту належно обґрунтовані та відповідають реальній потребі в коштах державного бюджету;
- здійснені моніторинг виконання бюджетних програм та оцінка їх ефективності

плани діяльності на середньостроковий період розроблені; бюджетні програми сформовані та виконані відповідно до вимог бюджетного законодавства; забезпечені організація та координація розпорядників бюджетних коштів нижчого рівня; фактичні результативні показники відповідають затвердженим у паспортах бюджетних програм; проекти кошторисів та бюджетного запиту належно обґрунтовані; моніторинг виконання бюджетних програм та оцінку їх ефективності здійснено. Водночас неповною мірою забезпечена реальна потреба в коштах державного бюджету в частині оплати праці наукових працівників, що стало однією з причин недосягнення повною мірою мети бюджетних програм в 2022–2023 роках.

НАПрН України забезпечено контроль за повним та своєчасним виконанням науковими установами, що перебувають у її віданні, кількісних та якісних наукових результатів, визначених договорами про виконання науково-дослідних робіт, а також вимог щодо їх впровадження

НАПрН України у суттєвих аспектах забезпечений контроль за повним та своєчасним виконанням науковими установами, що перебувають у її віданні, кількісних та якісних наукових результатів, визначених договорами про виконання науково-дослідних робіт, а також вимог щодо їх впровадження у практичну діяльність. Водночас має місце неналежне здійснення контролю за своєчасним внесенням змін до договорів у разі зміни вартості науково-дослідних робіт

НАПрН України та науковими установами, що перебувають у її віданні, визначено джерела надходжень до спеціального фонду бюджету; нормативно урегульовано розмір плати за послуги, що надаються в межах виконання спеціального фонду бюджету; забезпечено повноту надходжень коштів до спеціального фонду бюджету та дотримано напрями їх використання

НАПрН України та науковими установами, що перебувають у її віданні, визначені джерела надходжень до спеціального фонду державного бюджету. Водночас потребує перегляду Порядок формування та використання коштів спеціального фонду (власні надходження) Державного бюджету України бюджетними науковими установами Національної академії правових наук України, затверджений постановою президії НАПрН України від 03.03.2016 № 96/14, оскільки цей документ містить посилання на нечинні норми законодавства, а також не забезпечує єдиних підходів до визначення вартості платних послуг та використання коштів спеціального фонду державного бюджету

Досягнуто очікуваних результатів щодо:

- здійснення інвентаризації земельних ділянок, об'єктів державної власності, матеріально-технічної бази установ;
- розвитку науково-технічної та міжнародної наукової діяльності;

На виконання Плану заходів з реформування Національної академії правових наук на 2021 і 2022 роки, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 04.08.2021 № 911-р, досягнуто очікуваних результатів щодо:

- публікаційної активності в міжнародних наукометричних базах;
- впровадження результатів наукових досліджень;
- вдосконалення організаційної структури НАПрН України та наукових установ, що перебувають у її віданні;
- вдосконалення системи розподілу коштів державного бюджету між науковими установами, що перебувають у віданні НАПрН України

- здійснення інвентаризації земельних ділянок, об'єктів державної власності, матеріально-технічної бази наукових установ, що перебувають у віданні НАПрН України;
- розвитку науково-технічної та міжнародної наукової діяльності;
- публікаційної активності в міжнародних наукометричних базах;
- впровадження результатів наукових досліджень;
- вдосконалення організаційної структури НАПрН України та наукових установ, що перебувають у її віданні;
- вдосконалення системи розподілу коштів державного бюджету між науковими установами, що перебувають у віданні НАПрН України.

Водночас не проведено огляду витрат державного бюджету у сфері наукової і науково-технічної діяльності за бюджетними програмами НАПрН України

Своєчасно та в повному обсязі подано до Міністерства освіти і науки України інформацію про стан виконання визначених планів заходів

НАПрН України своєчасно та в повному обсязі подано до Міністерства освіти і науки України інформацію про стан виконання визначених заходів

Питання 5: Чи забезпечено в НАПрН України, а також у наукових установах, що перебувають у її віданні, належне функціонування внутрішнього контролю

Критерії аудиту

Керівниками НАПрН України та наукових установ, що перебувають в її віданні, забезпечено належне функціонування та зв'язок усіх елементів внутрішнього контролю

Фактичний стан

Керівництвом НАПрН України та установ, що перебувають в її віданні, не забезпечено функціонування та зв'язку усіх елементів внутрішнього контролю. Управління ризиками не здійснюється або здійснюється неналежно. Стратегічне та поточне (оперативне, річне) планування потребує вдосконалення. Не розроблені єдині підходи до облікової політики в межах головного розпорядника бюджетних коштів. Не забезпечені ефективний інформаційний обмін та комунікація. ІТ-середовище НАПрН України та установ, що перебувають в її віданні, є недосконалим, ненадійним та вразливим. Моніторинг ідентифікованих ризиків та заходів внутрішнього контролю не здійснюється

Використані методи аудиту

Аналіз та порівняння нормативно-правових актів, розпорядчих та інших документів

Отримано впевненість у наявності стратегічних засад державної політики та повноті врегулювання законодавством процесів реалізації державної політики у сфері науки

Аналіз методів організації роботи об'єктів контролю

Оцінено можливості виконання покладених повноважень та функцій у відповідній сфері

Отримання пояснень та інформації від посадових осіб об'єктів контролю, запит і підтвердження

Отримано підтвердження та обґрунтування фактів та відомостей, викладених у документах об'єктів контролю

Аналітичні розрахунки, порівняння, документальна і фактична перевірка, підтвердження, спостереження, перевірка механічної точності

Отримано додаткову впевненість щодо процесів планування і виконання фундаментальних наукових досліджень, досягнення планових результативних показників, кількісних та якісних наукових результатів, визначених договорами про виконання науково-дослідних робіт, достовірності зібраних під час аудиту доказів

1. Результати аудиту

1.1. Чи було достатнім нормативно-правове регулювання діяльності НАПрН України

Нормативно-правовими актами врегульовані всі суттєві аспекти діяльності НАПрН України та наукових установ, що перебувають у її віданні.

Водночас потребують унормування питання визначення стратегій розвитку та перспективних напрямів діяльності наукових установ, оскільки програмні документи у сфері науки не розроблені.

Правові, організаційні та фінансові засади діяльності НАПрН України, її взаємодії з іншими науковими установами і суб'єктами державного регулювання та управління у сфері наукової і науково-технічної діяльності визначені законами України «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про особливості правового режиму діяльності Національної академії наук України, національних галузевих академій наук та статусу їх майнового комплексу», «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки». При цьому норми законів України «Про особливості правового режиму діяльності Національної академії наук України, національних

галузових академій наук та статусу їх майнового комплексу» та «Про наукову і науково-технічну діяльність» **передбачають різні процедури затвердження статутів національних галузових академій наук.**

Таблиця 1

Порівняльна таблиця норм законодавства щодо процедур затвердження статутів національних галузових академій наук

Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність»	Закон України «Про особливості правового режиму діяльності Національної академії наук України, національних галузових академій наук та статусу їх майнового комплексу»
<p>Абзац третьої частини четвертої статті 18</p> <p>Національні галузові академії наук України провадять свою діяльність відповідно до законодавства України та їх статутів, які затверджуються загальними зборами національних галузових академій наук і реєструються Міністерством юстиції України, за наявності висновків центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у науковій та науково-технічній сфері, та центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у відповідній сфері</p>	<p>Абзац третьої частини другої статті 4</p> <p>Національні галузові академії наук приймають на загальних зборах статuti національних галузових академій наук та вносять до них зміни і доповнення з наступним затвердженням їх Кабінетом Міністрів України</p>
↓ 	↓
Фактичний стан	
Статuti НАПрН України затверджені постановами загальних зборів Академії та зареєстровані наказами Мін'юсту за наявності висновків МОН. НАПрН України не надавала статuti на затвердження КМУ	

Як наслідок, **статuti НАПрН України не затверджені Урядом, що є недотриманням вимог** абзацу третьої частини другої статті 4 Закону України «Про особливості правового режиму діяльності Національної академії наук України, національних галузових академій наук та статусу їх майнового комплексу».

Водночас відповідно до вимог пункту 10 розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України від 26 листопада 2015 року № 848-VIII «Про наукову і науково-технічну діяльність» до приведення законодавства України у відповідність із цим Законом закони та інші нормативно-правові акти застосовуються в частині, що не суперечить цьому Закону.

Нормативно-правовими актами **не врегульоване питання складання науковими організаціями стратегій (стратегічних планів) розвитку.**

Пунктом 1 частини третьої статті 10 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» встановлено, що питання визначення стратегії розвитку наукової установи та перспективних напрямів наукової і науково-технічної діяльності належить до виключної компетенції вченої ради наукової установи. Водночас інші норми щодо стратегії розвитку наукової установи (форма, зміст, періодичність складання, моніторинг її виконання та звітування про досягнуті результати) в цьому Законі не визначені.

Кабінетом Міністрів України, до компетенції якого відповідно до частини першої статті 19 Закону України «Про Кабінет Міністрів України» належить вирішення питань державного управління у сфері науки, не розроблений програмний документ,

передбачений пунктом 2 §56 Регламенту Кабінету Міністрів України,² – **стратегія розвитку у сфері наукової та науково-технічної діяльності**, яка б слугувала основою для розроблення і виконання науковими установами власних стратегічних планів розвитку.

Стратегією розвитку Національної академії правових наук України на 2021–2025 роки³ (далі – Стратегія розвитку НАПрН України) визначено пріоритетні напрями, основні завдання та принципи подальшого розвитку Академії, наукового забезпечення модернізації державно-правових відносин в Україні, сприяння зростанню рівня правової культури населення.

Водночас формулювання заходів у Стратегії розвитку НАПрН України та стратегіях розвитку наукових установ, що перебувають в її віданні, є загальними, цільові показники діяльності передбачені лише за окремими заходами, не встановлені строки виконання жодного заходу, очікувані результати, порядок проведення моніторингу, оцінки результатів та звітування.

Операційні (річні) плани з деталізованими заходами та визначеними цільовими показниками, яких необхідно досягти в поточному році для виконання стратегій, не склалися.

Як наслідок, **Стратегія розвитку НАПрН України та стратегії розвитку наукових установ, що перебувають у її віданні, внаслідок декларативності не спроможні забезпечити виконання мети їх формування – розвиток наукових установ.**

У НДІ приватного права ім. Ф. Г. Бурчака НАПрН України стратегії розвитку немає з 2023 року.

Порядок стратегічного та операційного планування діяльності НАПрН України та наукових установ, що перебувають в її віданні, не розроблений.

Довідково. На унормування питання складання стратегічних планів розвитку наукових установ спрямований проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» щодо встановлення цільових показників діяльності керівників наукових установ, визначення стратегій і перспективних напрямів діяльності наукових установ» (реєстр. № 10424 від 22.01.2024), розроблений МОН та поданий КМУ на розгляд Верховної Ради України. Згідно з Постановою Верховної Ради України від 06 червня 2024 року № 3802-IX «Про прийняття за основу проекту Закону України про внесення змін до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» щодо встановлення цільових показників діяльності керівників наукових установ, визначення стратегій і перспективних напрямів діяльності наукових установ» законопроект прийнято за основу.

Не затверджено державної цільової програми прогнозування науково-технологічного та інноваційного розвитку України, згідно з якою мають визначатися пріоритетні напрями розвитку науки і техніки. Розроблення і виконання такої програми Урядом передбачено Законом України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки»⁴.

Не унормовано актами КМУ, нормативно-правовими актами МОН критерії віднесення наукових досліджень і науково-технічних розробок до таких, що

² Затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 18 липня 2007 року № 950.

³ Затверджена постановою загальних зборів НАПрН України від 26.12.2021 № 12-21.

⁴ Частина перша статті 4.

відповідають переліку пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок.

Тематика фундаментальних наукових досліджень у 2021–2024 роках формувалась НАПрН України самостійно, що передбачено її статусом самоврядної наукової організації, визначеним статтею 18 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» та положеннями статутів⁵.

Водночас невизначеність критеріїв унеможлиблює здійснення аналізу тематики наукових досліджень, замовником яких у 2021–2024 роках була НАПрН України, у частині відповідності пріоритетним тематичним напрямам наукових досліджень і науково-технічних розробок, затверджених актами КМУ, та надання висновку про відповідність виділення та використання коштів на ці дослідження з Державного бюджету України реальним пріоритетним потребам держави у наукових дослідженнях у галузі права.

Зазначене зумовило виникнення судового спору НАПрН України з Державною аудиторською службою України, яка в аудиторському звіті⁶ за результатами державного фінансового аудиту виконання бюджетних програм НАПрН України за період з 01.01.2021 по 30.06.2023 висловила сумнів щодо відповідності тематики наукових досліджень, які виконувались науковими установами, що перебувають у віданні Академії, та ефективності використання бюджетних коштів на ці дослідження. Судова справа № П/520/8074/24 перебуває на розгляді в Харківському окружному адміністративному суді.

У законах про Державний бюджет України на 2022, 2023, 2024 роки⁷ **не визначено окремим рядком як частку валового внутрішнього продукту (ВВП) (у відсотках) обсяг коштів державного бюджету, що спрямовується на наукову і науково-технічну діяльність, що не відповідає абзацу третьому частини першої статті 48 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність».**

Як **наслідок**, не виконується частина друга статті 48 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», згідно з якою держава забезпечує бюджетне фінансування наукової і науково-технічної діяльності в розмірі не менше **1,7 відс. ВВП**. Обсяг фінансування наукової і науково-технічної діяльності у розмірі 1,7 відс. ВВП мав становити у 2021 році 92 664,4 млн грн, у 2022 році – 89 064,9 млн грн, у 2023 році – 111 143,3 млн гривень.

Фактично частка обсягу видатків загального фонду державного бюджету на наукову сферу у ВВП становила у 2021 році 0,17 відс., у 2022 році – 0,16 відс., у 2023 році – 0,13 відсотка.

Відповідно до статистичної інформації Державної служби статистики України витрати на наукові дослідження і розробки за різними джерелами фінансування (за рахунок власних коштів, коштів організацій державного сектору (у тому числі коштів державного бюджету), організацій підприємницького сектору, організацій сектору вищої освіти, приватних некомерційних організацій, іноземних джерел, інших

⁵ Пункт 1 Статуту НАПрН України, затвердженого постановою загальних зборів НАПрН України від 26 березня 2021 року № 11-21, та зареєстрованого наказом Мін'юсту від 04 червня 2021 року № 2019/5, та пункти 1, 4 Статуту НАПрН України, затвердженого постановою загальних зборів НАПрН України 07 червня 2024 року № 2-24, та зареєстрованого наказом Мін'юсту від 05 серпня 2024 року № 2332/5.

⁶ Від 22.04.2024 № 00300-20/6.

⁷ Від 02 грудня 2021 року № 1928-І; 03 листопада 2022 року № 2710-ІХ; 09 листопада 2023 року № 3460-ІХ.

джерел) становили: у 2021 році 20973,8 млн грн (0,38 відс. ВВП), у 2022 році – 17117,8 млн грн (0,33 відс. ВВП), у 2023 році – 21348,1 млн грн (0,33 відс. ВВП).

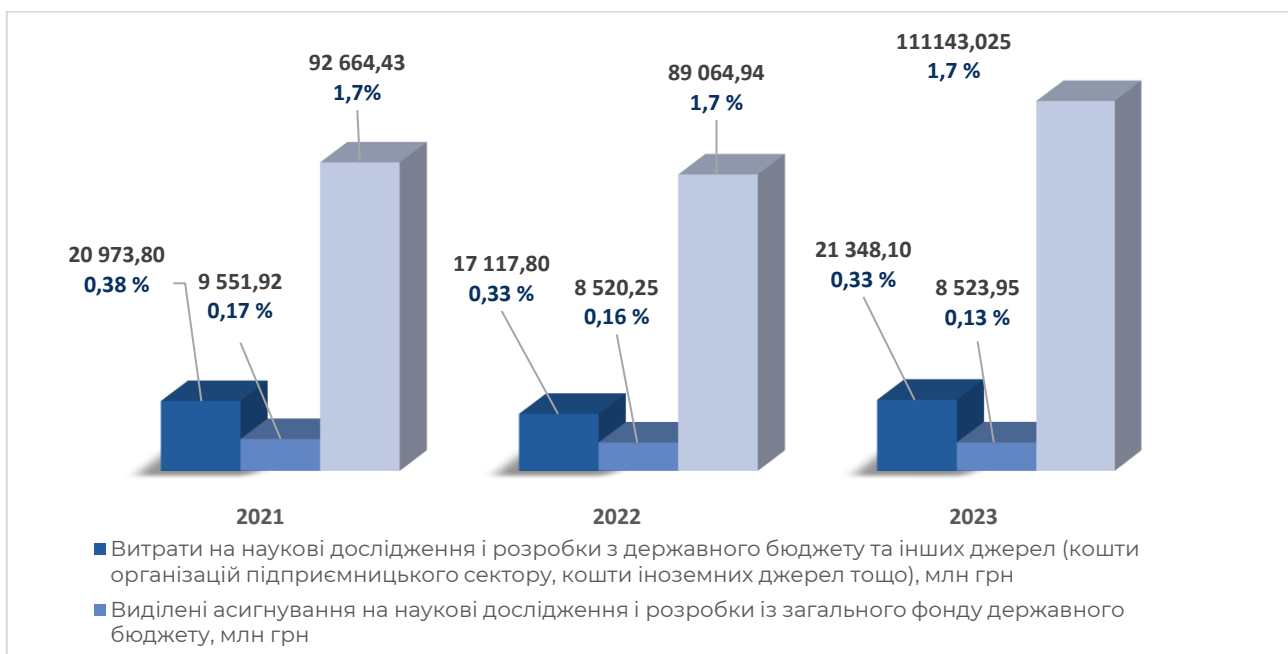

Рис. 1. Динаміка витрат на наукові дослідження і розробки за різними джерелами, що передбачені ст. 48 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність»

Таким чином, фінансування наукових досліджень і розробок з урахуванням різних джерел не досягають рівня, передбаченого статтею 48 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність».

Довідково. Пункт 26 розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу України від 08 липня 2010 р. № 2456 - VI, передбачає, застосування норм Закону України «Про наукову і науково - технічну діяльність» у порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України, виходячи з наявних фінансових ресурсів державного і місцевого бюджетів.

Наслідки:

за умов незатвердження на рівні держави програмних документів у сфері розвитку науки, координація та організація наукових досліджень у галузі держави і права здійснюється на власний розсуд НАПрН України;

без унормованих актами Кабінету Міністрів України, нормативно-правовими актами МОН критеріїв відповідності наукових досліджень і науково-технічних розробок переліку пріоритетних тематичних напрямів є ризики виконання досліджень, які не є пріоритетними для держави;

декларативність стратегій розвитку НАПрН України та наукових установ, що перебувають в її віданні, не дає змоги об'єктивно оцінити їх діяльність та забезпечити сталий розвиток;

невизначеність ідентифікованих показників виконання стратегій розвитку унеможлиблює проведення оцінки ступеня виконання та якісного моніторингу їх виконання з метою своєчасного виявлення відхилень і прийняття управлінських рішень щодо реагування на них.

1.2. Чи бере участь НАПрН України в реалізації державної правової політики

Участь НАПрН України в реалізації державної правової політики здійснювалась в умовах відсутності дієвої координації та взаємодії Кабінету Міністрів України, Національної ради України з питань розвитку науки і технологій, МОН і наукових установ.

НАПрН України взяла участь у формуванні пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки шляхом надання науково-правових висновків щодо законопроектів, які надсилались Комітету Верховної Ради України з питань науки, освіти та інновацій.

НАПрН України та науковими установами, що знаходяться у її віданні, самостійно здійснювалось просування наукових ініціатив на рівні зацікавлених суб'єктів. Проекти законів та інших нормативно-правових актів, розроблених під час виконання фундаментальних наукових досліджень, надсилались до комітетів та Апарату Верховної Ради України, Верховного Суду, МОН, Мінекономіки та інших органів виконавчої влади.

Суб'єкти державного регулювання та управління у сфері наукової і науково-технічної діяльності, з якими в процесі реалізації державної правової політики та політики у сфері наукової діяльності взаємодіє НАПрН України та наукові установи, що перебувають в її віданні, зображені на рис. 2.

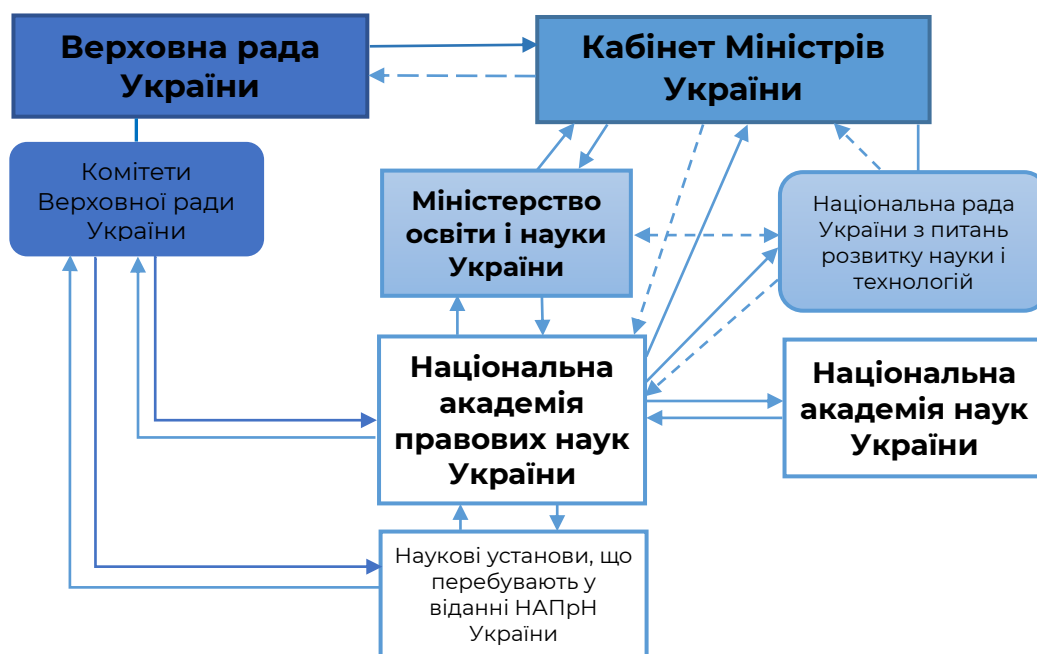

Рис. 2. Схема взаємодії НАПрН України і її наукових установ з суб'єктами державного регулювання та управління у сфері наукової і науково-технічної діяльності

Кабінет Міністрів України, Національна рада України з питань розвитку науки і технологій (далі – Національна рада) та МОН не забезпечили дієвої координації роботи та взаємодії усіх учасників процесів формування та реалізації пріоритетних

напрямів розвитку науки і техніки в Україні, визначених Законом України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки».

Крім цього, не забезпечено належного виконання функцій та повноважень, визначених іншими актами законодавства (таблиця 2).

Таблиця 2

Стан виконання учасниками процесів формування та реалізації пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки в Україні повноважень, завдань і функцій, визначених законодавством

Учасник процесу	Передбачено законодавством	Фактичний стан виконання
КМУ	Для формування пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки Кабінет Міністрів України на підставі рекомендацій Національної ради із залученням НАН України, національних галузевих академій наук, центральних органів виконавчої влади розробляє і здійснює державну цільову програму прогнозування науково-технологічного та інноваційного розвитку України відповідно до Закону України «Про державні цільові програми» ⁸	Кабінет Міністрів України не розробив державної цільової програми прогнозування науково-технологічного та інноваційного розвитку України
	Пріоритетні напрями розвитку науки і техніки, підготовлені згідно з державною цільовою програмою прогнозування науково-технологічного та інноваційного розвитку України, обговорюються науковою громадськістю і за рішенням Кабінету Міністрів України подаються до Верховної Ради України для корегування пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки, визначених статтею 3 цього Закону, або їх заміни ⁹	Кабінет Міністрів України не подавав до Верховної Ради України пропозиції для коригування пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки на 2021 – 2024 роки
	Кабінету Міністрів України протягом шести місяців з дня набрання чинності цим Законом (набрав чинності 13.01.2024) розробити та подати до Верховної Ради України оновлений пакет проєктів законів про визначення пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки та пріоритетних напрямів інноваційної діяльності, спрямованих на повоєнну відбудову України, з визначенням конкретних механізмів їх забезпечення ¹⁰	Кабінет Міністрів України не подав до Верховної Ради України оновлений пакет проєктів законів про визначення пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки та пріоритетних напрямів інноваційної діяльності, спрямованих на повоєнну відбудову України, із визначенням конкретних механізмів їх забезпечення
	Пріоритетні тематичні напрями наукових досліджень і науково-технічних розробок – напрями фундаментальних і прикладних наукових досліджень та науково-технічних розробок, визначаються на середньостроковий період (до 5 років) у межах пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки з метою забезпечення їх реалізації ¹¹	Перелік пріоритетних тематичних наукових досліджень і науково-технічних розробок оновлено лише в травні 2023 року (не змінювався понад 6 років – з серпня 2016 року)
МОН	Перелік пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок формується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері науки, за участі інших заінтересованих центральних органів виконавчої влади, НАН України та національних галузевих академій наук на основі результатів державної	МОН у 2021–2023 роках та I півріччі 2024 року формувало перелік пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок за відсутності державної цільової програми прогнозування науково-технологічного та інноваційного розвитку України:

⁸ Частина перша статті 4 Закону України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки».

⁹ Частина друга статті 4 Закону України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки».

¹⁰ Абзац четвертий пункту 2 розділу II «Прикінцеві положення» Закону України від 21 грудня 2023 року № 3534-IX «Про внесення змін до деяких законів України щодо пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки та інноваційної діяльності».

¹¹ Абзац третій статті 2 Закону України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки».

Учасник процесу	Передбачено законодавством	Фактичний стан виконання
	<p>цільової програми прогнозування науково-технологічного та інноваційного розвитку України і затверджується КМУ протягом шести місяців з дня набрання чинності статтею 3 цього Закону¹²</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ не залучало НАПрН України до участі у формуванні переліку пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок на період 2021 та 2022 років – проекти постанов КМУ¹³ щодо продовження дії переліку на період до 2021 та 2022 років не надсилались МОН на погодження до Академії; ▪ не врахувало зауважень НАПрН України, наданих до проекту постанови КМУ¹⁴, щодо доцільності передбачення в переліку пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок на період до 2023 року таких напрямів, як дослідження у сфері національної безпеки, європейської та євроатлантичної інтеграції України. <p>Пропозиції НАПрН України щодо розвитку національної правової системи до проекту постанови КМУ від 30 квітня 2024 року № 476¹⁵, якою затверджено перелік пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок на період до 31 грудня року, наступного після припинення або скасування воєнного стану в Україні, постанови Кабінету Міністрів України повністю враховані МОН</p>
<p>Національна рада</p>	<p>Основними функціями Національної ради України з питань розвитку науки і технологій є¹⁶:</p> <p>...</p> <p>6) надання КМУ рекомендацій щодо формування державного бюджету в частині визначення загальних обсягів фінансування наукової і науково-технічної діяльності та його розподілу між базовим та конкурсним фінансуванням наукових досліджень, а також у частині визначення структури розподілу між напрямками грантової підтримки Національного фонду досліджень України</p> <p>7) заслуховування та оцінювання звітів центральних органів виконавчої влади, Національного фонду досліджень України, НАН України, національних галузевих академій наук та</p>	<p>На засіданнях Національної ради у період з 01.01.2021 по 01.09.2024 не розглядалися¹⁷ питання підготовки рекомендацій для КМУ щодо формування державного бюджету в частині визначення загального обсягу фінансування наукової і науково-технічної діяльності та його розподілу між базовим та конкурсним фінансуванням наукових досліджень, а також у частині визначення структури розподілу між напрямками грантової підтримки Національного фонду досліджень України.</p> <p>Національна рада у 2022–2023 роках та I півріччі 2024 року не заслуховувала та не оцінювала звітів НАПрН України про стан використання коштів на наукову та</p>

¹² Частина друга статті 5 Закону України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки».

¹³ Постанови Кабінету Міністрів України від 21 квітня 2021 року № 380 «Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 7 вересня 2011 р. № 942 і від 22 серпня 2018 р. № 641» та від 12 липня 2022 року № 782 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок та середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності загальнодержавного та галузевого рівнів».

¹⁴ Постанова Кабінету Міністрів України від 09 травня 2023 року № 463 «Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 7 вересня 2011 р. № 942 і від 22 серпня 2018 р. № 641».

¹⁵ Від 30 квітня 2024 року № 476 «Про затвердження переліку пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок на період до 31 грудня року, наступного після припинення або скасування воєнного стану в Україні».

¹⁶ Частина сьома статті 20 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність».

¹⁷ За інформацією, наданою у листі МОН від 06.03.2024 № 22.

Учасник процесу	Передбачено законодавством	Фактичний стан виконання
	інших головних розпорядників бюджетних коштів, що здійснюють наукову та науково-технічну діяльність або є замовниками наукових досліджень та розробок, про стан використання коштів на наукову та науково-технічну діяльність та отримані результати і внесення пропозицій за результатами їх розгляду ...	науково-технічну діяльність та отримані результати. Звернення НАПрН України про заслуховування та надання висновків щодо звітів про наукову діяльність за 2021-2023 роки Національна рада залишила без відповіді
НАПрН України	Національні галузеві академії наук подають Кабінетові Міністрів України щорічний звіт про результати своєї наукової і науково-технічної діяльності та використання коштів, виділених їм з державного бюджету, разом з висновком Національної ради України з питань розвитку науки і технологій. ¹⁸	Щорічні звіти про результати наукової і науково-технічної діяльності та використання коштів, виділених з державного бюджету, за 2021–2023 роки НАПрН України подала ¹⁹ до КМУ без висновків Національної ради. Зазначене є наслідком непроведення Національною радою у 2022–2023 роках та I півріччі 2024 року заслуховування і оцінки звітів НАПрН України

Відповідно до пункту 5 Порядку формування тематики наукових досліджень і науково-технічних розробок, що фінансуються за рахунок коштів державного бюджету²⁰, тематика наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок, що плануються до виконання за рахунок коштів державного бюджету, формується та затверджується головними розпорядниками на строк три – п'ять років протягом першого півріччя року, що передує плановому. Формування та затвердження тематики на наступний період здійснюється протягом першого півріччя останнього року дії тематики, затвердженої на попередній період.

Водночас, рішення про продовження дії або внесення змін до переліку пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок приймалися Урядом із значною затримкою, що унеможливило їх врахування головними розпорядниками під час формування нової тематики наукових досліджень. Так, постановами КМУ ухвалено:

- продовження дії переліку пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок до 2021 року – в квітні 2021 року²¹;
- продовження дії переліку пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок до 2022 року – в липні 2022 року²²;
- внесення змін та продовження дії переліку пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок до 2023 року – в травні 2023 року²³;

¹⁸ Частина п'ята статті 18 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність».

¹⁹ Листи НАПрН України від 02.06.2022 № 219, від 04.07.2023 № 476, від 12.06.2024 № 587.

²⁰ Затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 11 січня 2018 р. № 13.

²¹ Постанова КМУ від 21 квітня 2021 року № 380 «Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 7 вересня 2011 р. № 942 і від 22 серпня 2018 р. № 641»;

²² Постанова КМУ від 12 липня 2022 року № 782 з НАПрН України «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок та середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності загальнодержавного та галузевого рівнів»;

²³ Постанова КМУ від 09 травня 2023 року № 463 «Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 7 вересня 2011 р. № 942 і від 22 серпня 2018 р. № 641».

- затвердження переліку пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок на період до 31 грудня року, наступного після припинення або скасування воєнного стану в Україні, – в квітні 2024 року²⁴.

В умовах недотримання суб'єктами державного регулювання та управління у сфері наукової і науково-технічної діяльності встановленого порядку формування та реалізації пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки, НАПрН України та наукові установи, що перебувають в її віданні, брали участь у реалізації державної правової політики та політики у сфері наукової діяльності шляхом:

- надання науково-правових висновків на законопроекти з питань пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки, які надсилались Комітету Верховної Ради України з питань науки, освіти та інновацій;
- надсилання проектів законів та інших нормативно-правових актів, розроблених під час виконання фундаментальних наукових досліджень, до комітетів та Апарату Верховної Ради України, Верховного Суду, МОН, Мінекономіки та інших органів виконавчої влади;
- самостійного визначення тематики наукових досліджень НАПрН України відповідно до пріоритетних напрямів, визначених у Стратегії розвитку НАПрН, та стратегічних напрямів фундаментальних досліджень, що провадяться науковими установами НАПрН України, затверджених президією НАПрН України²⁵, зокрема з питань: адаптації законодавства України до права Європейського Союзу; відновлення України в післявоєнний період; забезпечення національної безпеки та оборони; розслідування військових кримінальних правопорушень та злочинів проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку, механізму притягнення до відповідальності; механізмів відшкодування шкоди та компенсації збитків, заподіяних громадянам України, юридичним особам, державі Україна, природнім об'єктам збройною агресією Російської Федерації проти України;
- надання науково-правових висновків до проектів законів та інших нормативно-правових актів на запити комітетів Верховної Ради України (Комітету з питань науки, освіти та інновацій, Комітету з питань правоохоронної діяльності, Комітету з питань національної безпеки, оборони та розвідки), Офісу Генерального прокурора, Міністерства економіки України, МОН та інших органів виконавчої влади.

Водночас переважна більшість листів-відповідей державних органів та установ, яким надсилались законопроекти і науково-правові висновки, містить загальні формулювання про те, що документи розглядалися, були чи будуть враховані в роботі, або ж відповіді взагалі не надані.

Наслідки:

недотримання суб'єктами державного регулювання та управління у сфері наукової і науково-технічної діяльності встановленого порядку формування та

²⁴ Постанова КМУ від 30 квітня 2024 року № 476 «Про затвердження переліку пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок на період до 31 грудня року, наступного після припинення або скасування воєнного стану в Україні».

²⁵ Постанова президії НАПрН України від 17.11.2022 № 124/2 «Про підсумки виконання Плану заходів з реформування Національної академії правових наук».

реалізації пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки обмежило інституційну спроможність НАПрН України щодо участі у реалізації державної правової політики;

через нездійснення Національною радою у 2022-2024 роках заслуховування й оцінки звітів про наукову діяльність НАПрН України, Кабінет Міністрів України не отримав повної інформації про наукову діяльність НАПрН України.

1.3. Чи провадиться діяльність НАПрН України у відповідності із встановленим порядком формування, організації проведення та контролю за виконанням і впровадженням наукових, науково-технічних робіт у сфері права

Процес формування, проведення, звітування науковими установами, що перебувають у віданні НАПрН України, про результати наукових і науково-дослідних робіт відповідає нормам чинного законодавства та внутрішнім розпорядчим документам.

Процеси формування, проведення та контролю за виконанням фундаментальних наукових досліджень у НАПрН України та наукових установах, що перебувають у її віданні, унормовані внутрішніми документами Академії:

Положенням про порядок планування та контролю за виконанням наукових досліджень в Національній академії правових наук України²⁶ (далі – Положення № 155), яким Академія та наукові установи, що перебувають у її віданні, керувалися при плануванні наукових досліджень на 2021-2024 роки;

Положенням про порядок формування, проведення та контролю за виконанням фундаментальних наукових досліджень в Національній академії правових наук України²⁷ (далі – Положення № 134).

Основні етапи формування планів і виконання фундаментальних наукових досліджень науковими установами, що перебувають у віданні НАПрН України, відповідно до зазначених положень зображені на рис. 3.

Тематика наукових досліджень, що плануються до виконання за рахунок коштів державного бюджету у 2021-2024 роках, НАПрН України сформована та затверджена відповідно до вимог пункту 5 Порядку формування тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок, що фінансуються за рахунок коштів державного бюджету²⁸ (далі – Порядок № 13).

Усі теми наукових досліджень визнані Експертною радою з питань оцінювання тем фундаментальних науково-дослідних робіт НАН України фундаментальними та доцільними для виконання за кошти державного бюджету України.

Зведені плани тематичних досліджень фундаментальних наукових досліджень наукових установ НАПрН України (далі – зведені плани) сформовані на підставі тематичних планів наукових установ та затверджені постановами президії НАПрН України.

Показники проєктів тематичних планів наукових установ та зведених планів враховувались при складанні бюджетних запитів та паспортів бюджетної програми за КПКВК 6581040.

²⁶ Затверджене постановою Бюро президії НАПрН України від 12.12.2019 № 155/6-Б.

²⁷ Затверджене постановою бюро президії НАПрН України від 27.10.2023 № 134/4.

²⁸ Затверджений постановою КМУ від 11 січня 2018 року № 13.

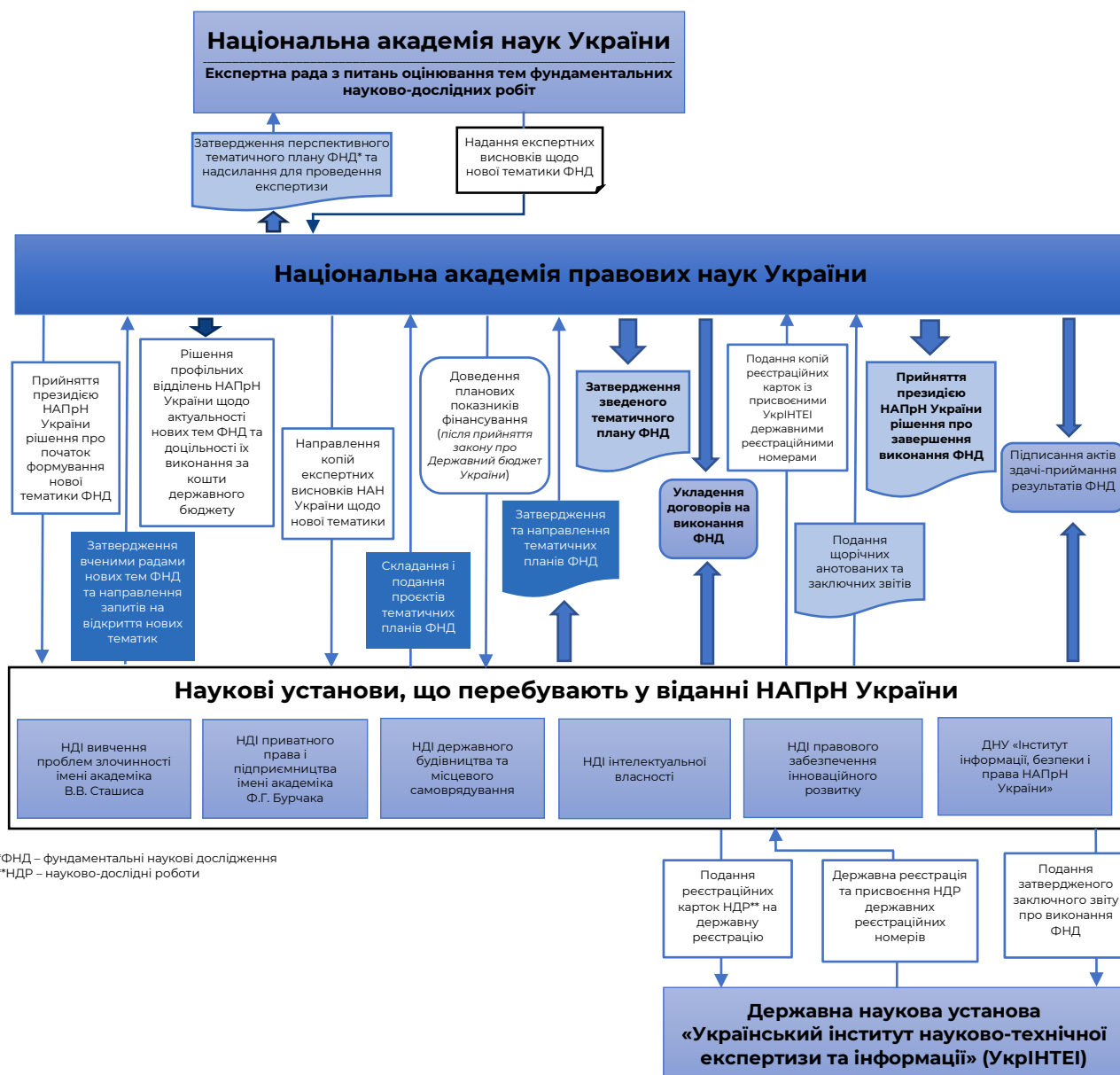

Рис. 3. Процес формування планів і виконання фундаментальних наукових досліджень науковими установами, що перебувають у віданні НАПрН України.

Договори про виконання науковими установами запланованих тематичними планами фундаментальних наукових досліджень за кошти Державного бюджету України, де замовником виступає НАПрН України, а її наукові установи – виконавцями, укладаються кожного року і визначають умови виконання НДР.

Дослідженням питання впровадження результатів виконаних фундаментальних наукових досліджень встановлено: відповідно до умов договорів про виконання науково-дослідних робіт і положень № 155 та № 134 наукові установи повинні докладати всіх зусиль для оперативного впровадження у державну та суспільну практику результатів фундаментальних наукових досліджень, формами якого є надання зацікавленим суб'єктам проєктів нормативно-правових актів,

науково-правових висновків, концепцій розвитку законодавства, аналітичних досліджень, реферативних оглядів, коментарів законодавства тощо.

В умовах договорів про виконання науково-дослідних робіт у 2021–2023 роках визначено, що протягом трьох років після завершення теми необхідно відслідковувати її впровадження у державно-правову практику та здійснювати науково-консультативний супровід впровадження.

У формах договірної документації щодо проведення фундаментальних наукових досліджень у 2024 році²⁹ таких умов супроводу впровадження результатів не передбачено.

Відсутність зазначених умов у договорах відповідає пункту 12 Порядку № 13, відповідно до якого головні розпорядники щороку не пізніше 15 березня року, що настає за звітним, подають МОН в установленому ним порядку узагальнену інформацію про стан формування та реалізації тематики на підставі даних, отриманих від розпорядників бюджетних коштів нижчого рівня, бюджетних наукових установ та університетів, академій, інститутів, які належать до сфери управління або перебувають у віданні головного розпорядника.

МОН з урахуванням інформації, отриманої від головних розпорядників, щороку формує відповідну аналітичну довідку, яка розміщується на офіційному веб-сайті МОН не пізніше 15 червня року, що настає за звітним.

Відповідно до Порядку № 13 Академією за установленою формою надано МОН аналітичні довідки про основні результати виконання замовлення на проведення наукових досліджень та науково-технічних (експериментальних) розробок, інших напрямів фінансової підтримки сфери наукової, науково-технічної, інноваційної діяльності і трансферу технологій за 2021, 2022, 2023 роки, в яких міститься дуже стисла інформація щодо результатів виконання замовлення та немає інформації про підсумки моніторингу впровадження наукової продукції.

Отже, головними розпорядниками бюджетних коштів (замовниками) не надаються до МОН відомості про результати виконання замовлення та про підсумки моніторингу впровадження наукової продукції. Повноваження МОН зведені до формування аналітичної довідки без аналізу результативності виконання замовлення, ефективності застосування науково-технічних розробок та стану розвитку науки у галузі держави і права.

Водночас, відсутність у законодавстві норм щодо обов'язку подання замовниками до МОН відомостей про заходи щодо забезпечення практичного застосування результатів виконання замовлення на проведення наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок та про підсумки моніторингу впровадження наукової (науково-технічної) продукції жодним чином не вплинула на моніторинг НАПрН України та науковими установами, що перебувають в її віданні, стану впровадження власної продукції (першочергово законопроектів) в практичну площину.

Така робота ведеться на рівні зацікавлених суб'єктів (комітетів Верховної Ради України, міністерств та інших центральних органів виконавчої влади), в робочих групах тощо задля актуалізації напрацювань НАПрН України, їх врахування в

²⁹ Доведена Академією науковим установам засобами електронного зв'язку (вих. лист від 05.12.12.2023 № 1103).

законотворчій та нормотворчій роботі, удосконалення чинного законодавства та допомоги застосування на практиці.

У договорах між НАПрН України та науковими установами, що перебувають в її віданні, про проведення фундаментальних наукових досліджень у 2024 році змінені окремі положення порівняно з договорами, укладеними у 2021–2023 роках, зокрема, договори доповнено вимогами щодо зобов'язань виконавця: забезпечувати контроль за наявністю афіліації наукового співробітника з виконавцем у наукових публікаціях, що видаються за темою фундаментального наукового дослідження; включати в звітні матеріали за кожною темою фундаментального дослідження лише ті наукові результати, які виконані в межах цього дослідження; впроваджувати у державну та суспільну практику результати фундаментальних наукових досліджень.

Тематичні плани фундаментальних наукових досліджень наукових установ НАПрН України на 2021–2023 роки виконані на 100 відсотків.

Усі науково-дослідні роботи, які виконувались науковими установами, що перебувають у віданні НАПрН України, у встановленому порядку³⁰ пройшли державну реєстрацію в Державній науковій установі «Український інститут науково-технічної експертизи та інформації» (далі – УкрІНТЕІ).

За завершеними темами (28 тем) вченими радами наукових установ схвалено заключні звіти, за перехідними (30 тем) – анотовані звіти.

У річних звітах про наукову діяльність за відповідний рік наукові установи, які перебувають у віданні НАПрН України, звітують про підготовлені висновки та пропозиції до проєктів законів України, надіслані пропозиції до профільних комітетів Верховної Ради, науково-аналітичні огляди; скеровані результати фундаментальних досліджень заінтересованим державним органам, органам місцевого самоврядування, судовим органам та прокуратури, вищим навчальним закладам із зазначенням номерів та дат вихідних листів.

Внаслідок невизначеності механізму зворотного зв'язку, на частину таких листів відповіді про розгляд та використання результатів наукових досліджень у діяльності суб'єктів господарювання не отримані. На надіслані у 2021–2023 роках проєкти нормативно-правових актів відповідь отримано лише в половині випадків (151 проєкт - 73 відповіді).

Кабінетом Міністрів України та МОН не забезпечено створення цілісної нормативно-врегульованої та організаційно-управлінської системи функціонування науки у взаємозв'язку із споживачами (суспільством, владою, закладами вищої освіти, суб'єктами господарювання) наукових розробок. НАПрН України самостійно формує тематику фундаментальних наукових досліджень та обирає суб'єктів, яким надсилаються результати наукових досліджень (проєкти та концепції нормативно-правових актів, монографії, наукові і науково-практичні видання у сфері держави і права тощо).

³⁰ Порядок державної реєстрації та обліку відкритих науково-дослідних, дослідно-конструкторських робіт і дисертацій, затверджений наказом МОН від 27 жовтня 2008 року № 977, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 06 квітня 2009 року за № 312/16328, та Порядок державної реєстрації та обліку науково-дослідних, дослідно-конструкторських робіт і дисертацій, затверджений наказом МОН від 24 березня 2022 року № 271, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 14 червня 2022 року за № 640/37976.

*фундаментальні наукові дослідження

✗ взаємодія відсутня

Рис. 4. Практичне застосування результатів фундаментальних наукових досліджень НАПрН України та наукових установ, що перебувають в її віданні.

Наслідок: за відсутності державного замовлення на наукові розробки у сфері права, механізмів практичного застосування результатів фундаментальних наукових досліджень втрачається зв'язок між державою і наукою.

1.4. Чи виконано НАПрН України повноваження головного розпорядника бюджетних коштів щодо забезпечення наукових установ, що перебувають у її віданні, фінансовими, матеріальними та кадровими ресурсами

НАПрН України загалом забезпечено виконання повноважень головного розпорядника коштів державного бюджету за бюджетними програмами за КПКВК 6581020 «Наукова і організаційна діяльність президії Національної академії правових наук України» (далі – КПКВК 6581020) та 6581040 «Наукова і науково-технічна діяльність у сфері законодавства і права» (далі – КПКВК 6581040) на всіх стадіях бюджетного процесу відповідно до чинних законодавчих норм та внутрішніх документів НАПрН України з питань управління бюджетними коштами.

Академією розроблено та впроваджено Положення про особливості виконання НАПрН України функцій головного розпорядника бюджетних коштів та Положення про формування та розподіл коштів державного бюджету між науковими установами Національної академії правових наук України, які затверджено постановою Бюро президії НАПрН України від 29.11.2021 №197/1-Б.

Водночас невизначеність концептуальних засад формування і реалізації пріоритетів державної політики в сфері наукової і науково-технічної діяльності в галузі держави і права та недосконалість системи стратегічного планування спричинили недоліки організаційно-управлінського характеру в діяльності НАПрН України в частині формування бюджетних програм, підходів до формування і використання коштів спеціального фонду, неефективного управління нерухомим майном.

1.4.1. Стан фінансового, технічного, матеріального та кадрового забезпечення

Академією загалом виконано основні функції головного розпорядника бюджетних коштів щодо планування, розподілу та використання асигнувань з державного бюджету. Із загальної суми затверджених на 2021–2024 роки бюджетних асигнувань 383 458,8 тис грн, на організацію діяльності наукових установ передбачалось 82 606,4 тис. грн (за загальним фондом державного бюджету за КПКВК 6581020) та проведення фундаментальних наукових досліджень – 300 852,4 тис грн (за загальним фондом державного бюджету за КПКВК 6581040).

Разом з тим невизначеність стратегічних прогнозних показників пріоритетів державної правової політики та політики в сфері наукової і науково-технічної діяльності, чітко встановлених цільових показників у стратегії розвитку НАПрН України спричинила формальний підхід НАПрН України до складання паспортів бюджетних програм:

- цілі державної політики та мета бюджетних програм за КПКВК 6581020 та КПКВК 6581040 тричі змінювались упродовж 2021–2024 років, зокрема, у паспортах бюджетних програм на 2022–2023 роки порівняно з 2021 роком цілі державної політики змінено на мету бюджетної програми і навпаки, що свідчить про формальність підходу до їх формування та визначення конкретних результатів, яких планується досягти шляхом виконання бюджетних програм;
- мета бюджетної програми за КПКВК 6581020, визначена у паспорті на 2024 рік, неповною мірою спрямована на досягнення цілей державної політики, зокрема немає зв'язку з цілями щодо сприяння інтеграції правової науки в Європейський дослідницький простір. Крім цього, вживання у меті бюджетних програм за КПКВК 6581020 та КПКВК 6581040 таких формулювань, як «Розвиток...», «Підвищення ефективності...», «...посилення впливу»... без результативних показників, які їх характеризують, робить мету нечіткою. Зазначене не відповідає вимогам абзацу другого пункту 1 розділу I Правил № 1098;
- у паспорті бюджетної програми за КПКВК 6581040 на 2024 рік для завдань «Науковий супровід адаптації законодавства України до права Європейського Союзу» та «Науково-правове забезпечення відновлення України від наслідків війни» результативні показники взагалі не визначені, чим не дотримано вимоги абзацу п'ятого пункту 6 Загальних вимог № 1536;

Аналізом стану формування та виконання бюджетної програми за КПКВК 6581040 встановлено, у 2021–2024 роках визначено показник якості «Частка впроваджених фундаментальних наукових досліджень, у тому числі які виконувалися за пріоритетними напрямками розвитку науки і техніки, у загальній

кількості завершених» на рівні 100 відсотків, але виконання такого показника не підлягає чіткому визначенню та розумінню для сприйняття, оскільки у Положенні № 134 не визначені критерії впровадження фундаментальної наукової роботи, після досягнення яких можна стверджувати, що робота впроваджена на 100 відсотків. Лише пунктом 5.22 Положення № 134 передбачено форми впровадження: «надання зацікавленим суб'єктам (органам державної влади та місцевого самоврядування, судовим та правоохоронним органам) проектів нормативно-правових актів, науково-правових висновків, концепцій розвитку законодавства, аналітичних досліджень, реферативних оглядів, коментарів законодавства тощо».

Отже, результативні показники, визначені у паспорті бюджетної програми за КПКВК 6581040, не відповідають критерію «суспільна значимість», визначеному абзацом четвертим пункту 4 Загальних вимог № 1536 – не висвітлюють ефекту, який отримують економіка та суспільство завдяки діяльності головного розпорядника, не дають можливості оцінити вплив на економічний та соціальний розвиток.

Відповідно до повноважень НАПрН України за бюджетною програмою за КПКВК 6581040 розподілені бюджетні асигнування за загальним фондом бюджету доводилися підвідомчим їй науковим установам для складання ними кошторисів і надання їх на затвердження.

Таблиця 3

Розподілені бюджетні асигнування за КПКВК 6581040

тис. грн

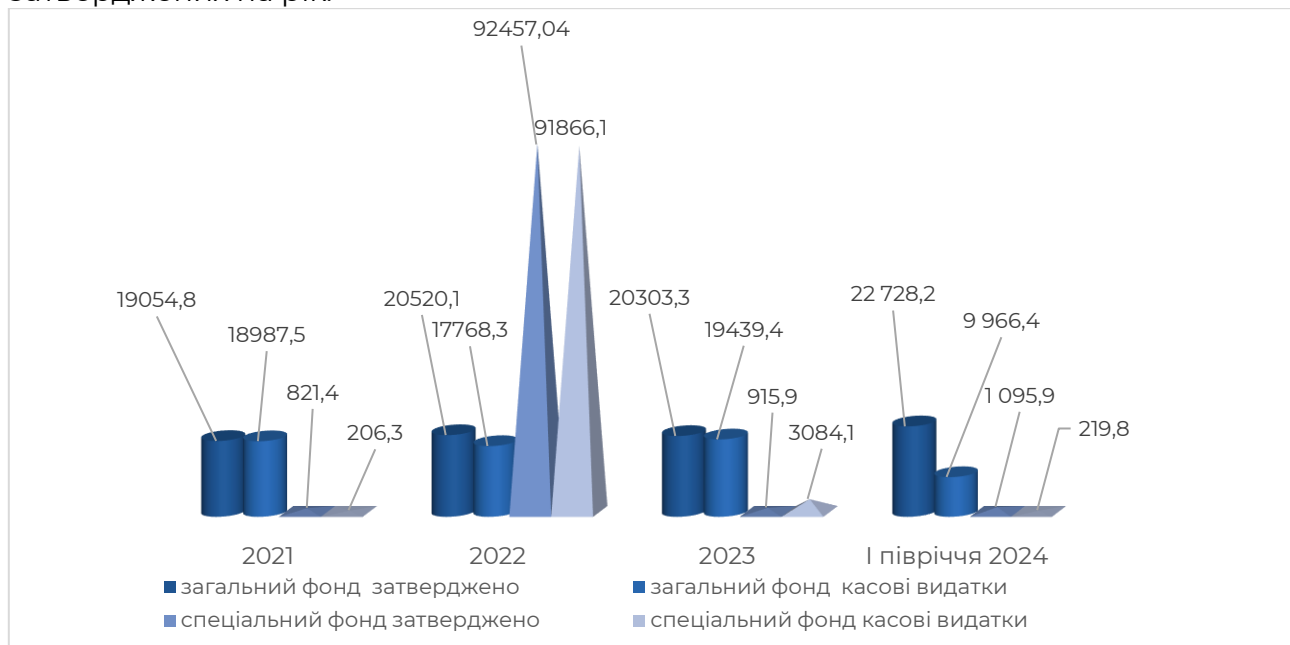
Наукові установи НАПрН України	2021 рік		2022 рік		2023 рік		2024 рік	
	обсяг	частка (відс.)	обсяг	частка (відс.)	обсяг	частка (відс.)	обсяг	частка (відс.)
НДІ правотворчості та науково-правових експертиз	7063,2	9,3	9 120,80	11,2	11 300,6	13,9	х	х
НДІ вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса	12242,40	16,2	12 396,6	15,2	12 858,0	15,9	11 292,6	18,0
НДІ приватного права і підприємництва ім. акад. Ф. Г. Бурчака	11 970,2	15,8	13 898,7	17,1	12 810,4	15,8	11 306,5	18,0
НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування	12 004,5	15,9	11 916,2	14,6	12 332,4	15,2	11 017,9	17,6
ДНУ «Інститут інформації, безпеки і права НАПрН України»	12 499,4	16,5	12 946,00	15,9	12 650,0	15,6	11 124,3	17,7
НДІ інтелектуальної власності	10 980,0	14,5	12 110,00	14,9	11 510,0	14,2	10 892,4	17,4
НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку	8 853,9	11,7	9 123,20	11,2	7 550,0	9,3	7 082,2	11,3
Всього	75 613,6	100,0	81 511,5	100,0	81 011,4	100,0	62 715,9	100,0

Розподіл асигнувань із загального фонду здійснювався Академією з урахуванням штатної чисельності наукових установ НАПрН України, що перебувають у її віданні, та планових видатків на утримання приміщень, в яких розміщені установи.

Щодо фінансового забезпечення

Узагальнена таблиця видатків загального та спеціального фондів державного бюджету за КПКВК 6581020 та КПКВК 6581040 за напрямками використання бюджетних коштів наведена у додатку 1 до Звіту.

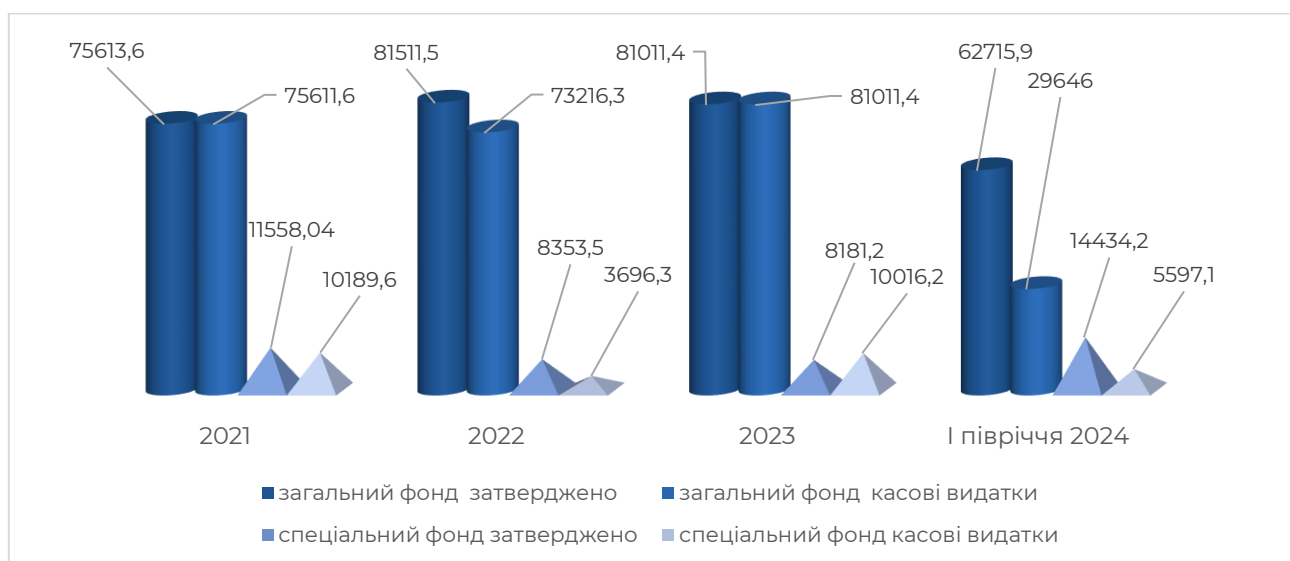
За КПКВК 6581020 загалом за загальним фондом державного бюджету у 2021–2023 роках здійснено касові видатки на загальну суму 56 195,2 тис. грн, або 93,8 відс. затверджених, в I півріччі 2024 року – 9 966,4 тис. грн, або 43,8 відс. затверджених на рік.

Діаграма 1. Планові та касові видатки за загальним та спеціальним фондами державного бюджету за КПКВК 6581020

Як видно з діаграми 1, значне збільшення видатків спеціального фонду державного бюджету відбулось у 2022 році в результаті приймання-передачі безоплатно отриманого Академією нерухомого майна на суму 91 727,1 тис. гривень.

За КПКВК 6581040 загалом за загальним фондом державного бюджету у 2021 – 2023 роках здійснено касових видатків на загальну суму 229 839,3 тис. грн, або 96,5 відс. затверджених, в I півріччі 2024 року – 29 646,0 тис. грн, або 47,3 відс. затверджених на рік.

Діаграма 2. Планові та касові видатки за загальним та спеціальним фондами державного бюджету за КПКВК 6581040

Як видно з діаграми 2, значне зменшення бюджетних асигнувань на 22,6 відс. (18 295,5 тис. грн) відбулось у 2024 році, основна причина – зменшення кількості наукових установ в результаті передачі у відання Національної академії наук Науково-дослідного інституту правотворчості та науково-правових експертиз Національної академії правових наук України.

Затверджені Академією кошториси відповідають обсягам доведених лімітними довідками Мінфіну видатків на відповідний бюджетний період.

Видатки загального фонду державного бюджету за 2021-2023 роки та I півріччя 2024 року здебільшого передбачені та фактично спрямовані на оплату праці (в тому числі довічне утримання дійсних членів (академіків) та членів-кореспондентів) та нарахування на заробітну плату – в середньому на рівні 90,0 відс. доведених асигнувань.

Поряд з цим доведені Мінфіном граничні обсяги видатків не забезпечують реалізації положень абзацу першого частини другої статті 36 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність»: держава гарантує встановлення ставок (окладів) науковим працівникам державних наукових установ (закладів вищої освіти), виходячи з розрахунку посадового окладу молодшого наукового співробітника на рівні не нижче одинадцяти прожиткових мінімумів для працездатних осіб, розмір якого встановлений законом на 1 січня 2020 року (норми абзацу введені в дію з 01.01.2023).

Відповідно до пункту 26 розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу України від 08 липня 2010 р. № № 2456 - VI, норми Закону України «Про наукову і науково - технічну діяльність» застосовуються у порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України, виходячи з наявних фінансових ресурсів державного і місцевого бюджетів.

Водночас дія постанови Кабінету Міністрів України від 10 липня 2019 року № 822 «Про оплату праці педагогічних, науково-педагогічних та наукових працівників закладів і установ освіти і науки», яка регламентує застосування цих положень Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» у частині оплати і стимулювання праці науковим працівниками державних наукових установ, упродовж 2021–2024 років є зупиненою.

Для виконання цієї норми Закону та відповідно до листа Мінфіна щодо вивчення питання потреби в бюджетних коштах, НАПрН України проведено розрахунки необхідних витрат державного бюджету, згідно з якими посадові оклади молодшого наукового співробітника в 2023 році (13-15 тарифний розряд) мали становити 23122 – 26280 гривень.

У разі застосування норм абзацу першого частини другої статті 36 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», додаткова річна потреба (на прикладі 2023 року) в асигнуваннях за КПКВК 6581020 орієнтовно становить 2,60 млн грн, за КПКВК 6581040 – 42,35 млн грн на рік.

Довідково: Обсяги додаткової потреби в асигнуваннях на виплату заробітної плати щороку надавались НАПрН України до Мінфіна у вигляді пропозицій до Бюджетної декларації, але у бюджетних запитах не враховувались.

Протягом тривалого часу наукові установи, що перебувають у віданні НАПрН України, не забезпечуються фінансуванням у необхідному обсязі та не планують капітальних видатків за наявності потреби. Здебільшого наукові установи забезпечуються фінансуванням на заробітну плату та нарахування на неї, яке не гарантує встановлені законодавством розміри.

Щодо кадрового забезпечення

Апарат президії НАПрН України та підвідомчі наукові установи забезпечені кадрами неповною мірою, зокрема, станом на 01.07.2024 рівень укомплектованості становить 70 відс. (у т.ч. наукових працівників – 72 відс.). Загальна кількість вакантних посад наукових працівників у наукових установах, які знаходяться у віданні Академії, залишалася досить високою (таблиця 4).

Таблиця 4

Кадрове забезпечення наукових установ у 2021–2023 роках та I півріччі 2024 року

Звітна дата	Штатна чисельність наукових працівників наукових установ, од.	Фактична кількість працівників наукових установ, од.	Частка вакантних посад, відс.
на 01.01.2021	255,25	222,4	12,9
на 01.01.2022	268,75	237,75	11,5
на 01.01.2023	260,0	244,75	5,9
на 01.01.2024	237,5	209,75	11,7
на 01.07.2024	237,5	213,75	10,0

Аналіз вікового складу наукових працівників наукових установ, що перебувають у віданні НАПрН України, засвідчив, що кількість наукових працівників передпенсійного та пенсійного віку значно перевищує кількість наукових працівників до 40 років. Як наслідок, проблемним є питання взаємозамінності наукових кадрів.

Середній вік наукових співробітників апарату президії НАПрН України становить в середньому 52 роки. Середній вік дійсних членів (академіків) – 70 років, членів-кореспондентів – 66 років.

Це, зокрема, є наслідком незастосування положень абзацу першого частини другої статті 36 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» в частині забезпечення видатків на виплату заробітної плати наукових співробітників згідно із законодавчими нормами.

Щодо матеріально-технічного забезпечення

Власні приміщення мають лише президія НАПрН України та НДІ ДБ та МС НАПрНУ, які розташовані у місті Харків, інші наукові установи, що перебувають у віданні НАПрН України, провадять наукову діяльність в орендованих приміщеннях.

При цьому земельні ділянки, на яких розташовані власні будівлі Академії, належать Національній юридичній академії України імені Ярослава Мудрого (далі – НЮУ ім. Ярослава Мудрого) на праві постійного користування³¹ земельними

³¹ Земельна ділянка площею 0,2388 га відповідно до державного акта на право постійного користування від 02.10.2006, серія ЯЯ № 930819.

ділянками, з якою жодних правочинів щодо використання таких ділянок не укладено.

Академією право постійного користування на земельну ділянку під будівлею за адресою: м. Харків, вул. Григорія Сковороди, 70, не оформлено, договір про право користування Академією земельною ділянкою з НЮУ ім. Ярослава Мудрого не укладався.

За інформацією НАПрН України, «дане право не було використано, з огляду на те, що чинним законодавством не передбачено обов'язок оформлення земельних праввідносин у тих випадках, коли постійними користувачами земельної ділянки виступають суб'єкти державної форми власності. Крім того, процедура оформлення земельних відносин є доволі затратним процесом, на який чинним бюджетним законодавством не передбачено відповідного фінансування».

Внаслідок військової агресії Російської Федерації проти України, 23.01.2024 ракетним обстрілом пошкоджено будівлю президії НАПрН України, матеріально-технічну базу Академії частково знищено. Окремі фото пошкоджень будівлі НАПрН України наведені на фото 1 – 3.

Фото 1

Фото 2

Фото 3

Відповідно до Звіту про результати проведення обстеження технічного стану нежитлової будівлі учбово-адміністративного корпусу, складеного спеціалізованою організацією в січні 2024 року за №1402, орієнтовний ступінь пошкоджень будівлі НАПрН України становить близько 41 – 80 відсотків. Будівлю президії НАПрН України визнано пошкодженою, але об'єктом, який підлягає відновленню шляхом капітального ремонту.

За результатами позапланової інвентаризації, непридатними до експлуатації визнано 709 одиниць активів НАПрН України на суму 630,21 тис. грн (комп'ютерна та організаційна техніка, бібліотечні фонди, меблі), які знаходились в будівлі. До спеціального фонду кошторису НАПрН України на відновлення будівлі президії НАПрН України надійшло благодійних внесків у загальній сумі 1,1 млн грн, від АТ КБ «Приватбанк» отримано комп'ютерне обладнання на 30,0 тис. гривень. У I півріччі 2024 року видатки на консервацію чи відновлення будівлі НАПрН України не здійснювались.

Питання подальшого відновлення пошкодженої будівлі потребує виважених управлінських рішень, в тому числі щодо визначення потреби у проведенні капітального ремонту будівлі, яка розташована на земельній ділянці, що не належить НАПрН України та використовується без оформлення відповідних договірних відносин.

Наразі президія НАПрН України розташована в орендованих приміщеннях на правах суборенди у НДІ ВПЗ ім. акад. В. В. Сташиса НАПрНУ у м. Харків.

Згідно з наказами МОН України з балансу зі сфери його управління до сфери управління НАПрН України передано у вересні 2022 року будівлю вартістю 91 727,1 тис. грн (м. Київ, загальною площею 5 806,5 кв. м.) та у вересні 2023 року окреме індивідуально визначене майно (гаражі, інженерне обладнання та інше) вартістю 2 880,5 тис. грн, розташоване поряд з будівлею. Будівля передана з метою забезпечення ефективності використання державного майна на підставі звернень НАПрН України та НЮУ ім. Ярослава Мудрого³².

Без попереднього вивчення технічного стану будівлі, НАПрН України у 2022 році взято на баланс приміщення вартістю 91 727,1 тис. грн, у 2023 році – майно вартістю 2 880,5 тис. гривень. Видатки на часткове утримання будівлі – 75,87 тис. грн (у 2023 році – 70,87 тис. грн, у 2024 році – 5,0 тис. грн).

На неодноразові протягом 2023–2024 роках звернення до Мінфіну щодо непридатності будівлі до експлуатації та виділення додаткових коштів у сумі 2 994,0 тис. грн на утримання приміщення, з яких 2 688,0 тис. грн – заплановані витрати на тепlopостачання, Мінфін відмовив НАПрН України у фінансуванні та зазначив, що приймаючи рішення про безоплатне отримання зазначеного нерухомого об'єкта, яке фактично знаходилось в аварійному стані, НАПрН України не врахувала ризиків щодо подальшої його експлуатації й ефективного використання.

Нерухоме майно загальною вартістю 94 607,6 тис. грн фактично в діяльності не використовувалось у зв'язку з непридатним станом будівлі та відсутністю фінансування на її утримання. У травні 2024 році будівлю безоплатно передано

³² Наказ МОН від 07.06.2022 № 531 «Про безоплатну передачу нерухомого майна зі сфери управління МОН України до сфери управління НАПрН України»

НАПрН України на баланс Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля.

Ступінь фізичного і морального зношення комп'ютерної техніки та обладнання НАПрН України та наукових установ становить від 80,0 до 100 відс., при цьому НАПрН України та науковими установами, які перебувають у її віданні, не вживаються заходи для вирішення цього питання, зокрема, науковими установами системно накопичується залишок невикористаних коштів за спеціальним фондом кошторису³³, що є одним з джерел покриття видатків на оновлення необоротних активів, у тому числі комп'ютерної техніки.

У НАПрН України та наукових установах, що перебувають в її віданні, не забезпечено повноцінного функціонування ІТ-систем, не розроблено стратегії ІТ-розвитку. В умовах дистанційної роботи працівники використовують особисту комп'ютерну техніку, при цьому політика інформаційної безпеки не розроблена. У наукових установах, що перебувають у віданні НАПрН України, не запроваджено електронного документообігу.

Наслідки:

через потребу у проведенні капітального ремонту будівлі НАПрН України, обмеженість приміщень, переданих НАПрН України в суборенду, та комп'ютерної техніки, необхідність створення безпечних умов для працівників під час воєнного стану, частину працівників переведено на дистанційний режим роботи;

внаслідок неефективного управління майном вартістю 94 607,6 тис. грн, нерезультативно витрачено на часткове утримання будівлі, що не використовувалась, – 75,87 тис. грн;

невжиття управлінських заходів щодо поновлення фізично та морально зношеного (майже 80 відс.) комп'ютерного обладнання Академії та наукових установ призводить до використання в роботі для забезпечення діяльності власного майна науковців;

незабезпеченість власними приміщеннями та неврегулювання питання використання земельних ділянок, на яких розташовані власні будівлі президії НАПрН України, впливають на спроможність наукових установ виконувати статутну діяльність, зокрема, розірвання або неподовження договорів оренди спричиняє необхідність пошуку нових приміщень;

відновлення шляхом капітального ремонту пошкодженої в результаті агресії Російської Федерації будівлі президії НАПрН України потребує додаткових фінансових ресурсів;

в результаті військової агресії Російської Федерації проти України пошкоджено та визнано непридатними до експлуатації 709 од. активів НАПрН України, що сумарно призвело до втрат державного майна на 630,21 тис. гривень;

обмеженість фінансового ресурсу не забезпечує конкурентного середовища для залучення до розробок фундаментальних наукових досліджень молодих вчених, а також розвитку наукового потенціалу.

³³ На 01.07.2024 становить 5 686,2 тис. грн загалом по НАПрН України.

1.4.2. Чи забезпечено НАПрН України контроль за повнотою та своєчасним виконанням науковими установами, що перебувають у її віданні, кількісних та якісних наукових результатів, визначених договорами про виконання науково-дослідних робіт, а також вимог щодо їх впровадження у практичну діяльність

НАПрН України загалом забезпечено контроль за повним та своєчасним виконанням науковими установами, що перебувають у її віданні, кількісних та якісних наукових результатів, визначених договорами про виконання науково-дослідних робіт, а також вимог щодо їх впровадження у практичну діяльність.

Невід'ємними додатками до договорів про виконання науковими установами запланованих тематичними планами фундаментальних наукових досліджень за кошти Державного бюджету України, де замовником виступає НАПрН України, а її наукові установи – виконавцями, є технічне завдання на кожне фундаментальне наукове дослідження, протокол узгодження вартості НДР, зведена калькуляція кошторисної вартості НДР.

Загалом облік і контроль за виконанням фундаментальних наукових досліджень у 2021-2023 роках та I півріччі 2024 року проводилися в НАПрН України відповідно до умов укладених договорів та звітів про наукову діяльність наукових установ НАПрН за I півріччя та за рік.

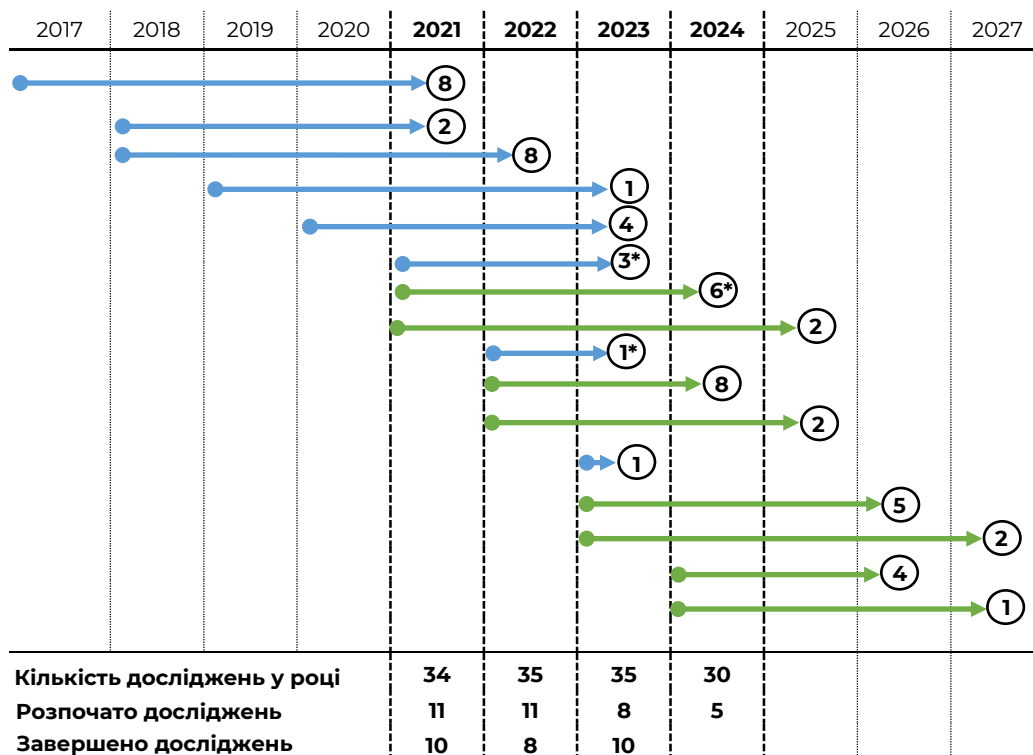
Як замовник НАПрН України приймала результати фундаментальних наукових досліджень від наукових установ – виконавців за кожною темою дослідження відповідно до оформлених актів приймання-передачі робіт.

Водночас встановлені випадки невиконання НАПрН України та 4 науковими установами, що перебувають у її віданні, положень № 155 та № 134 в частині невнесення змін до технічних завдань при змінах форми впровадження, вартості науково-дослідних робіт та складу творчого колективу.

Згідно з пунктом 4.10 Положення № 134 при внесенні змін до планової калькуляції наукові установи надають до апарату президії НАПрН України на погодження нові протоколи узгодження вартості, вносять відповідні зміни до технічного завдання та реєструють їх в УкрІНТЕІ. Подібна норма щодо внесення змін до технічного завдання визначена і у пункті 3.10 Положення № 155.

Водночас умовами договорів про виконання науково-дослідних робіт у 2021/2022/2023 роках та договорів про проведення фундаментальних наукових досліджень у 2024 році внесення відповідних змін до технічного завдання при зміні їх вартості не передбачене, що не відповідає положенням № 134 та № 155 в частині внесення змін до технічного завдання при зміні вартості НДР / фундаментального дослідження.

Науковими установами НАПрН України у 2021–2023 роках та I півріччі 2024 року проведено фундаментальні наукові дослідження за 58 темами, з них завершено 28 (у 2021 році – 10, у 2022 році – 8, у 2023 році – 10, у I півріччі 2024 року – термін не настав), що становить 100 відс. запланованих на відповідні періоди з урахуванням внесених змін. Ще 30 тем у процесі завершення (у 2024 році – 14, у 2025 році – 4, у 2026 році – 9 та у 2027 році – 3).

* у зв'язку з передачею у 2023 році цілісного майнового комплексу Науково-дослідного інституту правотворчості та науково-правових експертиз НАПрН України у відання НАН України зазначеним інститутом у 2023 році достроково завершено виконання двох наукових досліджень зі строком виконання 2021 – 2024 роки, одного дослідження зі строком виконання 2022 – 2025 роки та одного дослідження зі строком виконання 2023 – 2026 роки;

Рис.5. Інформація про триваючі, розпочаті та завершені наукові дослідження наукових установ, що перебувають у віданні НАПрН України

Щодо виконання результативних показників паспортів бюджетних програм

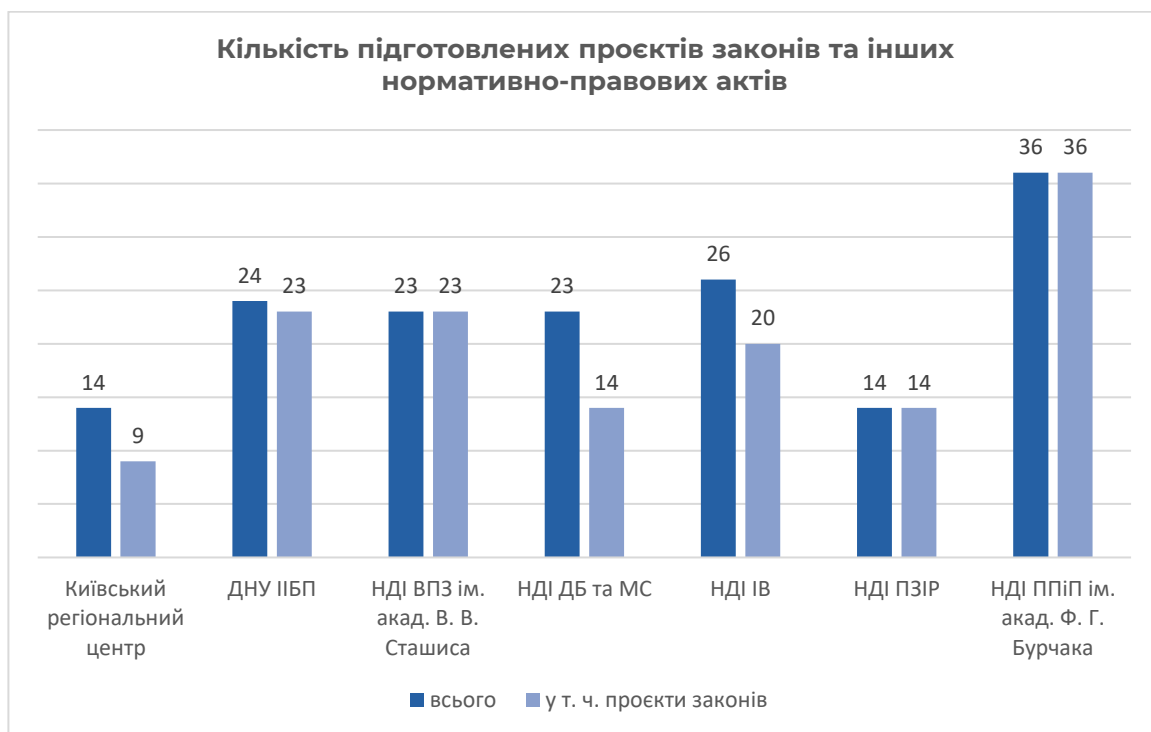
НАПрН України та науковими установами, що перебувають у її віданні, загалом забезпечено виконання результативних показників паспортів бюджетних програм за загальним фондом державного бюджету, які корелюються з кількісними науковими результатами, визначеними договорами про виконання науково-дослідних робіт. У повному обсязі реалізовано заходи з розробки наукових фундаментальних досліджень науковими установами НАПрН України.

Виконання окремих результативних показників паспортів бюджетної програми за КПКВК 6581040 за 2021 – 2023 роки наведено в таблиці 5.

Загалом за результатами фундаментальних досліджень науковими установами НАПрН України розроблено 41 проєкт нормативно-правових актів у 2021 році, 50 – у 2022 році, 60 – у 2023 році та 9 проєктів нормативно-правових актів і концепцій законодавства за I півріччя 2024 року.

Показники виконання паспортів бюджетної програми за КПКВК 6581040

Найменування показника	2021		2022		2023	
	паспорт	звіт	паспорт	звіт	паспорт	звіт
Кількість фундаментальних наукових досліджень, у тому числі за пріоритетними напрямками, які завершуються у поточному періоді, од	10	10	8	8	6	10
Кількість опублікованих монографій, навчальних і науково-практичних видань	27	38	28	36	29	30
Кількість опублікованих наукових статей у вітчизняних виданнях	386	427	383	484	366	463
Кількість виданих збірників наукових праць та коментарів законодавства	41	54	44	73	60	72
Кількість розроблених проєктів нормативно-правових актів	34	41	35	50	47	60
Кількість статей у наукових виданнях, які індексуються у міжнародних наукометричних базах даних (Scopus, Web of Science тощо)	44	134	47	105	49	79

Діаграма 3. Кількість підготовлених проєктів законів та інших нормативно-правових актів

Інформація щодо виконання показників, визначених договорами про виконання науково-дослідних робіт, у розрізі наукових установ НАПрН України наведена у додатку 2 до Звіту.

Щодо контролю за якісними науковими результатами

НАПрН України здійснюється контроль за відповідністю даних, включених науковими установами до звітів про результати фундаментальних наукових досліджень. У звітах про наукову діяльність наукових установ за I півріччя 2024 року та за 2023 рік відображено питання уточнення статей (публікацій) на предмет відповідності тематиці; окремі випадки дублювання (повторення) публікацій та інших видів робіт у виконавців теми з іншими темами; відсутність публікацій у виконавців або зазначення автора, який не є у творчому колективі.

За інформацією керівництва НАПрН України, після перевірки звітів наукових установ узагальнюється інформація про виявлені зауваження, які доводяться до відома президента НАПрН України, після чого ці питання обговорюються на засіданні президії Академії.

Водночас, протоколів засідань президії НАПрН України, на яких розглядались питання результатів таких перевірок або інші заходи для усунення виявлених невідповідностей, немає, результати розгляду звітів не доведені підвідомчим науковим установам.

Виявлені окремі організаційні недоліки суттєво не вплинули на результати роботи науковців, що насамперед зосереджені на вирішенні нагальних проблем, з урахуванням потреб періоду воєнного стану та відновлення України від наслідків війни

1.4.3. Чи здійснюється формування та використання коштів спеціального фонду державного бюджету науковими установами, що перебувають у віданні НАПрН України у відповідності із встановленим порядком

НАПрН України та науковими установами, що перебувають у її віданні, визначені джерела надходжень до спеціального фонду державного бюджету, що відповідають Переліку платних послуг, які можуть надаватися бюджетними науковими установами³⁴ (далі – Перелік № 1180).

Водночас управління надходженням та використанням коштів спеціального фонду державного бюджету в частині надання платних послуг НАПрН України та науковими установами, що перебувають в її віданні, відбувалося безсистемно, оскільки Порядок формування та використання коштів спеціального фонду (власні надходження) державного бюджету України бюджетними науковими установами Національної академії правових наук України, затверджений постановою президії НАПрН України від 03.03.2016 № 96/14 (далі – Порядок № 96/14), чітко не регламентує ці процеси.

Невизначеність єдиних підходів до використання коштів спеціального фонду державного бюджету негативно впливає на фінансово-економічний стан наукових установ, що перебувають у віданні НАПрН України.

³⁴Затверджений постановою КМУ від 28 липня 2003 року № 1180.

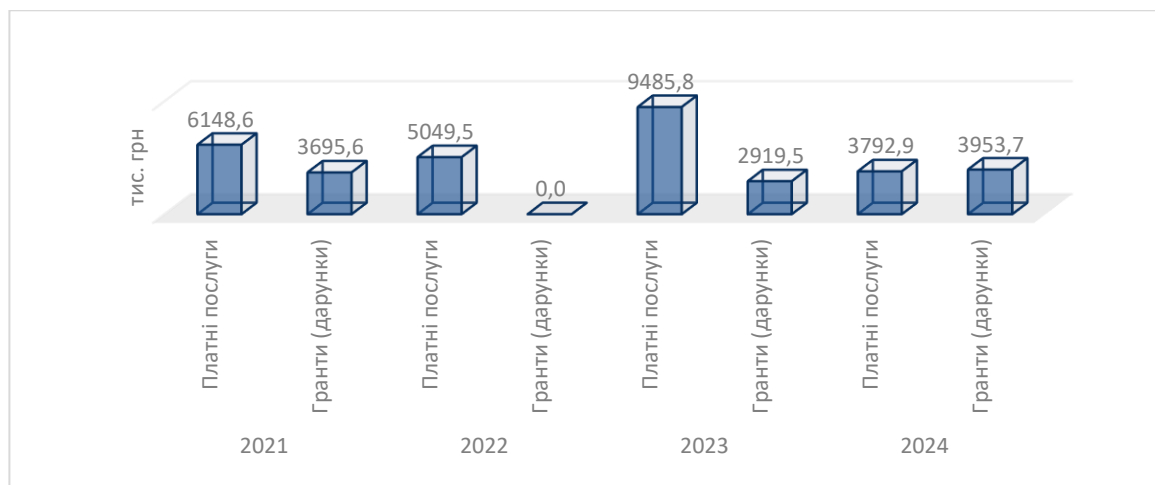
Планування та використання власних надходжень Академією та науковими установами, які перебувають у її віданні, здійснювалося за такими напрямками:

Таблиця 6

Напрями планування та використання власних надходжень Національною академією правових наук України та науковими установами, які перебувають у її віданні, у 2021-2023 роках та I півріччі 2024 року

Національна академія правових наук України КПКВК 6581020	Наукові установи, які перебувають у віданні НАПрН України КПКВК 6581040
проведення науково-правових досліджень	підготовка наукових кадрів
покриття витрат, пов'язаних із наданням послуг з проведення семінарів і конференцій	проведення судово-експертних та експертно-оціночних досліджень, науково-правових досліджень
витрати на організацію основної діяльності наукових установ за рахунок коштів, які надходять як благодійні внески, гранти та дарунки	витрати на організацію основної діяльності наукових установ за рахунок коштів, які надходять як благодійні внески, гранти та дарунки
стипендія Кабінету Міністрів України для молодих вчених	покриття витрат на надання інформаційно - аналітичних послуг, пов'язаних із розглядом судових справ

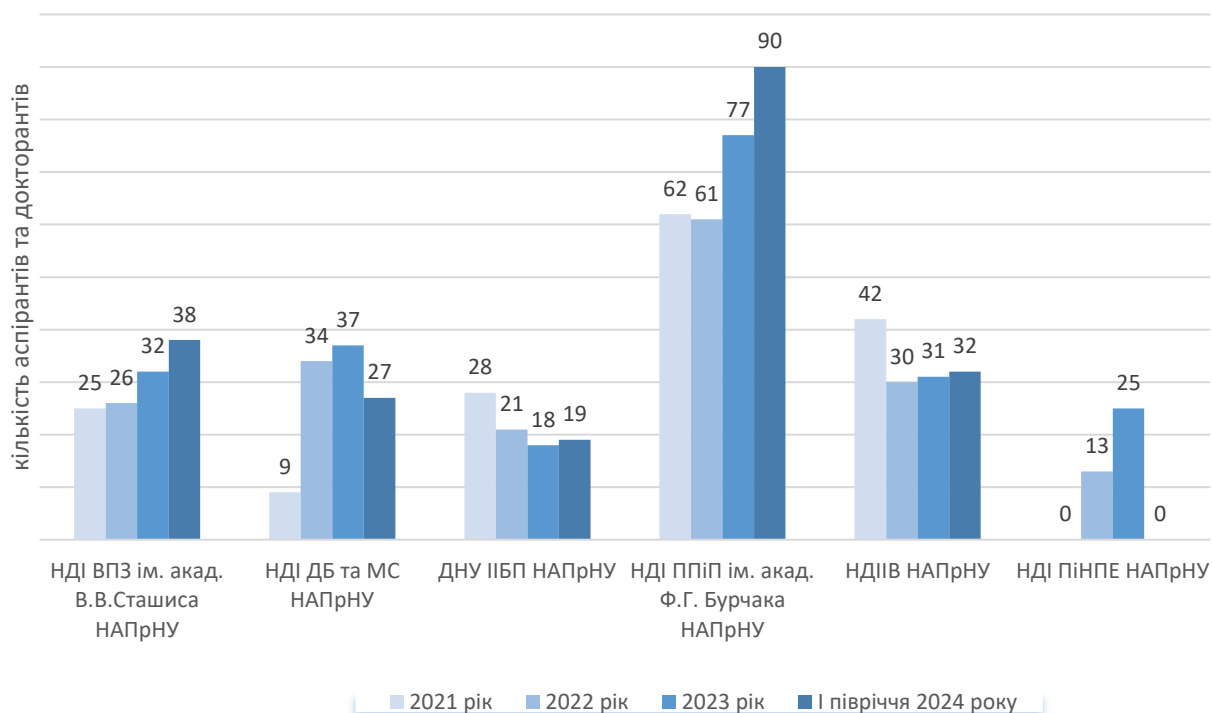
Загальна сума надходжень до спеціального фонду кошторису НАПрН України за КПКВК 6581040 за 2021–2023 роки та I півріччя 2024 року становила: 9844,19 тис. грн, 5049,53 тис. грн, 12405,33 тис. грн та 7746,6 тис. гривень.

Діаграма 4. Структура надходжень коштів до спеціального фонду бюджету наукових установ, що перебувають у віданні НАПрН України за КПКВК 6581040

У загальній структурі надходжень до спеціального фонду кошторису наукових установ найбільш питому вагу становлять надходження від надання науково-консультаційних послуг (послуг з надання правових висновків, експертиз) та послуг з підготовки аспірантів (власні надходження), а саме: у 2021 році – 62,5 відс. (6148,57 тис. грн), у 2022 році – 70,0 відс. (5049,53 тис. грн), у 2023 році – 76,5 відс. (9485,83 тис. грн), у I півріччі 2024 року – 49,1 відс. (3792,86 тис. гривень).

Загалом у наукових установах НАПрН України навчалось аспірантів та докторантів протягом 2021 року 166 ос.; 2022 року – 185 ос.; 2023 року – 220 ос.; 2024 року – 206 осіб.

Діаграма 5. Динаміка середньорічної кількості аспірантів та докторантів, які навчалися в наукових установах, що перебувають у віданні НАПрНУ

Сума надходжень до спеціального фонду кошторису НАПрН України за КПКВК 6581020 у 2021 році становила 226,0 тис. грн, у 2022 році – 91 798,4 тис. грн, у 2023 році – 2 969,9 тис. грн та у I півріччі 2024 року – 1 323,0 тис. гривень. Надходження від надання НАПрН України платних послуг (проведення досліджень у галузі права та надання науково-правових висновків) всього становлять 266,0 тис. грн, у тому числі: в 2021 році – 80,0 тис. грн, в 2022 році – 10 тис. грн, в 2023 році – 25,0 тис. грн та за I півріччя 2024 року – а 151,0 тис. гривень.

Найбільшу питому вагу в загальній сумі надходжень до спеціального фонду кошторису НАПрН України за КПКВК 6581020 займають отримані благодійні внески, гранти та дарунки. Найбільші надходження сформовані з вартості безоплатно отриманого нерухомого майна (у 2022 році – 91 727,1 тис. грн та у 2023 році – 2 880,5 тис. грн). У I півріччі 2024 року до спеціального фонду кошторису НАПрН України на відновлення будівлі президії НАПрН України надійшло благодійних внесків на загальну суму 1 102,3 тис. грн та від АТ КБ «Приватбанк» отримано комп'ютерне обладнання на суму 30,0 тис. гривень.

Оскільки окремий порядок формування та використання коштів спеціального фонду (власні надходження) державного бюджету України для президії НАПрН України не розроблений та не затверджений, НАПрН України користувалася Порядком № 96/14, який з дати його видання (03.03.2016) не переглядався, хоча містить посилання на нормативні акти, що втратили чинність:

- Типове положення з планування, обліку і калькулювання собівартості науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 20 липня 1996 року № 830 (далі –

Типове положення № 830), (втратило чинність 01.01.2020³⁵), нове положення з цього питання Урядом не видано;

- Порядок та умови надання платних послуг бюджетними науковими установами³⁶ (далі – Порядок № 798/657/351), які є неактуальними, оскільки містять посилання на нормативно-правові акти, що втратили чинність: наказ МОН, Мінфіну та Мінекономіки «Про затвердження Порядку надання платних послуг державними навчальними закладами»³⁷ (втратив чинність 17.10.2010), Закон України³⁸ «Про оподаткування прибутку підприємств» (втратив чинність 01.01.2013), постанова Кабінету Міністрів України від 17 травня 2002 року № 659³⁹ (втратила чинність 18.03.2011) та Типове положення № 830.

Неналежне врегулювання центральним органом виконавчої влади – МОН – порядку та умов надання платних послуг бюджетними науковими установами, втрата актуальності нормами та внутрішніми порядками НАПрН України, що регламентують зазначене питання, вплинули на необґрунтованість визначення розмірів вартості послуг, неотримання безпосередніми виконавцями робіт відповідного відшкодування, а також призвели до виплати винагороди працівникам, які не брали участь у наданні платних послуг, зокрема:

- при розрахунку вартості надання науково-консультативних послуг (правових висновків) та укладанні договорів про їх виконання, НАПрН України та наукові установи, що перебувають в її віданні, на власний розсуд приймали рішення про види та розмір витрат на надання такої послуги, що включались до калькуляції її вартості. В окремих випадках кошторисна вартість послуги визначалася лише з витрат на утримання установи та не передбачала витрат на оплату роботи виконавців та / або витрат на придбання матеріалів і обладнання тощо;

- керівники наукових установ при виконанні договорів про надання платних послуг самостійно обирали форму та методи реалізації відносин з безпосередніми виконавцями таких послуг: виконання роботи в межах основного навантаження за штатною посадою без оплати роботи в разі, коли до калькуляції її вартості не включались витрати на оплату роботи виконавця; виконання роботи в межах основного навантаження за штатною посадою та з виплатою зафіксованого у калькуляції розміру винагороди; виплата винагороди за договорами цивільно-правового характеру штатним працівникам поза основним навантаженням та стороннім виконавцям;

- в НДІ ДБ та МС НАПрНУ починаючи з 01.05.2023, у зв'язку прийняттям постанови Кабінету Міністрів України від 19 травня 2023 року № 502⁴⁰ (далі – Постанова КМУ № 502), підпунктом 2 пункту 1 якої викладено у новій редакції Порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора

³⁵Постанова Кабінету Міністрів України від 22 травня 2019 року № 419 «Про визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України».

³⁶Затверджені наказом МОН, Мінфіна, Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України від 01 грудня 2003 року № 798/657/351, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 16 грудня 2003 року за № 1169/8490.

³⁷Від 27 жовтня 1997 р. № 383/239/131, зареєстрований у Мінюсті 12 грудня 1997 р. за № 596/2400.

³⁸Від 28 грудня 1994 р. № 334/94-ВР.

³⁹«Про затвердження переліку груп власних надходжень бюджетних установ, вимог щодо їх утворення та напрямів використання».

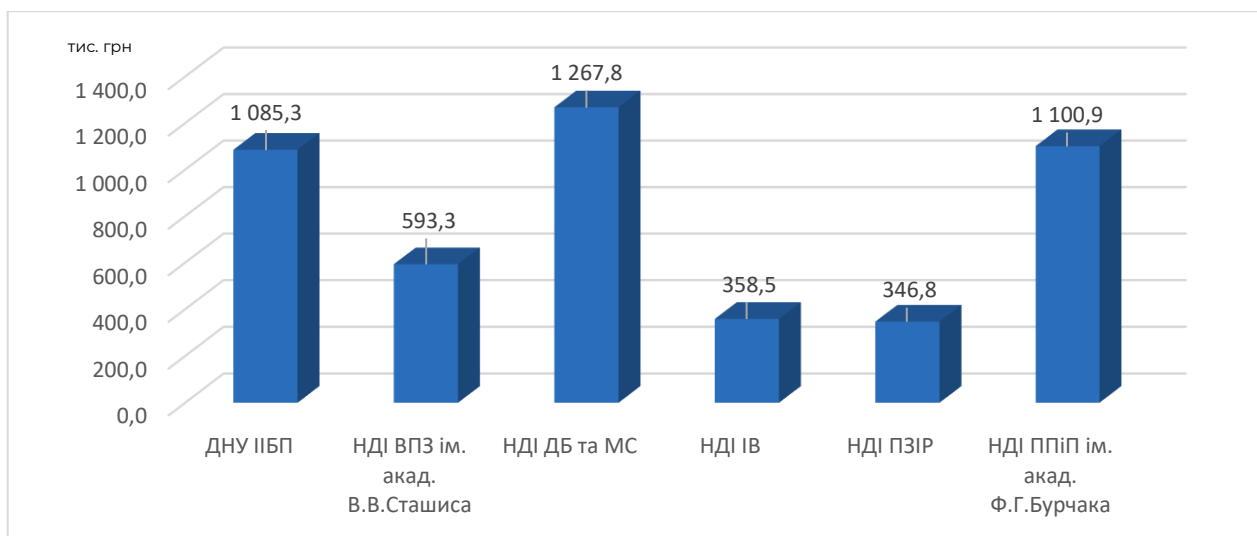
⁴⁰«Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України з питань підготовки та атестації здобувачів наукових ступенів».

наук у закладах вищої освіти (наукових установах)⁴¹ (зокрема в частині щодо визнання наукового керівництва з підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук як складової основної роботи наукового працівника, оплата якої здійснюється в загальному порядку), припинено оплату виконавцям за здійснення наукового керівництва дисертаційного дослідження здобувачів. Підпункт 2 пункту 1 Постанови КМУ № 502 набрав чинності 01.01.2024, проте кошториси вартості навчання аспірантів, які передбачають виплату винагороди науковому керівнику з нарахуваннями, у 2023–2024 році НДІ ДБ та МС НАПрНУ не переглядалися, що призвело до накопичення коштів спеціального фонду кошторису на рахунку установи;

- НДІ інтелектуальної власності НАПрН України у 2021–2023 роках та I півріччі 2024 року за рахунок коштів, які надійшли як плата за послуги, що надаються згідно з основною діяльністю (за проведення науково-правових експертиз), здійснив виплату заробітної плати (премії та матеріальна допомога) працівникам, які не брали участь у наданні цих послуг, на загальну суму 1 500,7 тис. грн (у тому числі в 2021 році – 359,4 тис. грн, у 2022 році – 499,8 тис. грн, у 2023 році – 444,7 тис. грн, у I півріччі 2024 року – 196,8 тис. грн), що не відповідає пункту 23 Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ⁴² в частині планування зазначених видатків та пункту 3.4 Порядку № 96/14.

За даними звітів про надходження і використання коштів, отриманих як плата за послуги (форма № 4-1), наукові установи, що перебувають у віданні НАПрН України, накопичили на рахунках значні залишки коштів, отриманих як плата за послуги.

Станом на 01.01.2024 залишок коштів на рахунках наукових установ загалом становив 4 752,66 тис. гривень. Інформація щодо залишків коштів, отриманих як плата за послуги, в розрізі наукових установ, що перебувають у віданні НАПрН України, наведена на діаграмі 6.

Діаграма 6. Залишки коштів, отриманих як плата за послуги, в наукових установах, що перебувають у віданні НАПрН України

⁴¹ Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261.

⁴² Затверджене постановою КМУ від 28 лютого 2002 року № 228.

Однією із причин накопичення коштів є непрямування науковими установами, що перебувають у віданні НАПрН України, відповідно до пункту 3.3 Порядку № 96/14, не менше 50 відсотків надходжень спеціального фонду кошторису в звітному році та залишку коштів на початок року за вирахування витрат, пов'язаних з організацією та наданням платних послуг, на проведення ініціативних науково-дослідних робіт та розвиток матеріально-технічної бази (капітальні видатки, що забезпечують виконання науково-дослідних робіт).

Водночас наукові установи, що перебувають у віданні НАПрН України, незважаючи на високий рівень зносу комп'ютерного обладнання (до прикладу, в НДІВ знос становить 100%, в ДНУ ІІБП 90 – 95%), нестворення системи електронного документообігу, невпровадження спеціалізованого програмного забезпечення для ведення бухгалтерського обліку, оновлення матеріально-технічної бази не здійснювали.

У НДІ ДБ та МС НАПрН України встановлено недотримання статті 9 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»⁴³ в частині відображення в регістрах бухгалтерського обліку за спеціальним фондом державного бюджету дебіторської заборгованості аспірантів за навчання за контрактами на 119,0 тис. гривень. Під час аудиту установою забезпечено усунення цього недоліку шляхом поновлення в бухгалтерському обліку дебіторської заборгованості та погашення її аспірантами.

Виявлені недоліки зумовлені, зокрема, недосконалою організацією та функціонуванням системи внутрішнього контролю. У 2021–2023 роках у НАПрН України та усіх наукових установах, що перебувають в її віданні, не провадилась діяльність з управління ризиками. Лише у 2024 році в НАПрН України, НДІ ВПЗ ім. акад. В. В. Сташиса НАПрНУ, НДІ ДБ та МС НАПрНУ, НДІ ПЗІР НАПрНУ здійснено ідентифікацію ризиків, проте не проведено їх оцінку за ймовірністю та впливом. У НАПрН України не обрано способів реагування на ідентифіковані ризики. Не забезпечено здійснення моніторингу заходів контролю за ризиками.

Академією не розроблено єдиних підходів до облікової політики в межах головного розпорядника бюджетних коштів. Наукові установи, що перебувають у віданні НАПрН України, не подавали на погодження до НАПрН України розпорядчі документи про облікову політику.

Наслідки

Безсистемний підхід до управління коштами спеціального фонду державного бюджету, зумовлений нерозробленням єдиного підходу до визначення вартості платних послуг та використання коштів спеціального фонду державного бюджету, має негативний вплив на фінансовий стан установ та свідчить про недостатність контролю НАПрН України як головного розпорядника бюджетних коштів.

⁴³Від 16 липня 1999 року № 996-XIV

1.4.4. Чи досягнуто НАПрН України очікуваних результатів Плану заходів з реформування Національної академії правових наук на 2021 і 2022 роки, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 04 серпня 2021 року № 911-р

Очікувані результати виконання Плану заходів з реформування Національної академії правових наук на 2021 і 2022 роки, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 04 серпня 2021 року № 911-р (далі – План заходів), у ключових аспектах Академією досягнені, окрім виконання пункту щодо проведення огляду витрат державного бюджету у сфері наукової і науково-технічної діяльності за бюджетними програмами Національної академії правових наук.

Виконання 4 пунктів Плану заходів із 14 затверджених проведено з певною затримкою у часі, що обумовлено незалежними від діяльності НАПрН України причинами – військовою агресією Російської Федерації проти України.

З метою організації виконання Плану заходів президією НАПрН України видано постанови від 17.12.2021 № 121/1 та від 24.05.2022 № 122/4 «Про виконання Плану заходів з реформування Національної академії правових наук України».

На виконання Плану заходів постановою загальних зборів НАПрН України від 07.06.2024 № 2-24 затверджено нову редакцію Статуту Національної академії правових наук України (zareєстровано наказом Мін'юсту 05 серпня 2024 року № 2332/5), якою уточнено завдання і функції НАПрН України.

З метою вдосконалення системи розподілу коштів державного бюджету між науковими установами з урахуванням результатів оцінювання ефективності їх діяльності та державної атестації, НАПрН України своєчасно розроблено та прийнято окремі положення в частині виконання функцій головного розпорядника бюджетних коштів та розподілу коштів державного бюджету між науковими установами, чим удосконалено цей процес.

Забезпечено проведення у визначені Планом заходів терміни інвентаризації земельних ділянок, об'єктів державної власності та матеріально-технічної бази підприємств, установ та організацій, що перебувають у її віданні.

Координаційну раду НАПрН України, метою якої є забезпечення координації та контролю за виконанням Плану заходів (строк виконання – 2021 рік), створено лише в червні 2024 року (постанова загальних зборів НАПрН України від 07.06.2024 № 6-24), тобто три роки виконання Плану заходів здійснювалось без координації та контролю консультативно-дорадчого органу.

Вдосконалено організаційну структуру та проведено оптимізацію мережі наукових установ НАПрН України:

Київський регіональний центр НАПрН України реорганізовано в Науково-дослідний інститут правотворчості та науково-правових експертиз, що дало змогу на третину скоротити управлінський апарат і збільшити кількість науковців, та у 2024 році передано у відання НАН України;

реорганізовано Науково-дослідний інститут інформатики і права НАПрН України у Державну наукову установу «Інститут інформації, безпеки і права НАПрН України»;

за ініціативою НАПрН України Уряд⁴⁴ скоротив чисельність працівників науково-організаційного апарату президії НАПрН України з 60 до 43 одиниць; з відання НАПрН України у сферу управління Фонду державного майна України у 2023 передано єдиний майновий комплекс Видавництво «Право».

На виконання Плану заходів НАПрН України та науковими установами: оновлено стратегічні напрями фундаментальних і прикладних наукових досліджень⁴⁵ та скорочено терміни їх виконання⁴⁶;

забезпечено проведення незалежної науково-правової експертизи нормативно-правових актів, які розробляються Верховною Радою України, Кабінетом Міністрів України, Офісом Президента України;

підвищено публікаційну активність у міжнародних наукометричних базах, продовжено випуск Великої української юридичної енциклопедії у 20 томах (випущено 15 томів), у 2022 році розпочато підготовку Науково-практичного коментаря Конституції України, видається Щорічник українського права виключно англійською мовою і поширюється у близько 100 зарубіжних бібліотеках;

забезпечено моніторинг стану впровадження власної наукової продукції (першочергово законопроектів) у практичну площину;

активізовано співпрацю та наукові зв'язки з науковими та освітніми установами США, Литви, Польщі, Естонії, Німеччини та міжнародними організаціями (Офіс Ради Європи в Україні, Управління Верховного комісара ООН у справах біженців, Міжнародний Центр юридичного захисту прав людини «Interrights» тощо).

На час здійснення аудиту не проведений огляд витрат державного бюджету у сфері наукової і науково-технічної діяльності за бюджетними програмами Національної академії правових наук України, який передбачений пунктом 4 Плану заходів у 2022 році.

Зазначене пояснюється призупиненням Мінфіном проведення такої роботи до липня 2023 року у зв'язку з введенням воєнного стану в Україні.

Інформація про виконання Плану заходів у 2021 – 2024 роках подавалась НАПрН України до МОН у терміни, визначені пунктом 2 розпорядження Кабінету Міністрів України від 04 серпня 2021 року № 911-р⁴⁷.

МОН на запит Рахункової палати повідомило⁴⁸, що результати реформування НАПрН України представлені на засіданні Національної ради України з питань розвитку науки і технологій 23 лютого 2023 року та були взяті до відома.

Наслідки:

Реалізація НАПрН України Плану заходів протягом 2021–2023 років та I півріччя 2024 року дозволила оптимізувати її склад, мережу наукових установ, строки наукових досліджень, актуалізувати їх тематику та розвиток міжнародного співробітництва.

⁴⁴ Постанова КМУ від 07 червня 2024 року № 665 «Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 18 травня 1994 р. № 321 і від 18 серпня 1999 р. № 1518»

⁴⁵ Постанова президії НАПрН України від 17.11.2022 № 124/2 «Про підсумки виконання Плану заходів з реформування Національної академії правових наук України»

⁴⁶ Постанова президії НАПрН України від 25.08.2023 № 132/3 «Про оптимізацію строків виконання фундаментальних наукових досліджень в наукових установах Національної академії правових наук України».

⁴⁷ «Про затвердження планів заходів з реформування Національної академії аграрних наук, Національної академії правових наук, Національної академії педагогічних наук на 2021 і 2022 роки».

⁴⁸ лист від 24.10.2024 № 1/19788-24

ВИСНОВКИ

У 2021–2023 роках та I півріччі 2024 року діяльність Національної академії правових наук України з організації, координації, проведення фундаментальних наукових досліджень у галузі держави та права провадилась в умовах відсутності стратегії розвитку у сфері наукової та науково-технічної діяльності, державної цільової програми прогнозування науково-технологічного та інноваційного розвитку України, чітких інструментів взаємодії суб'єктів державного регулювання та управління у сфері наукової і науково-технічної діяльності, державного замовлення на виконання наукових робіт у галузі права, механізмів практичного застосування результатів фундаментальних наукових досліджень, а також обмеженого бюджетного фінансування.

НАПрН України в умовах введення воєнного стану в Україні загалом забезпечила виконання основних завдань та основних результативних показників бюджетних програм за рахунок коштів державного бюджету, виділених за КПКВК 6581020 та КПКВК 6581040 у загальній сумі 383,5 млн гривень.

НАПрН України як самоврядна наукова організація затвердила Стратегію розвитку Національної академії правових наук України на 2021–2025 роки, постановою загальних зборів НАПрН України від 26.03.2021 № 12-21 визначилась із пріоритетними напрямками фундаментальних досліджень, передбачила моніторинг впровадження результатів у договорах про виконання науково-дослідних робіт.

Проведено фундаментальні наукові дослідження за 58 темами, з них завершено 28, що становить 100 відс. запланованих на 2021–2023 роки, взято участь у формуванні пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки шляхом надання науково-правових висновків до законопроектів, які надсилались Комітетові Верховної Ради України з питань науки, освіти та інновацій.

НАПрН України та наукові установи, що знаходяться у її віданні, самостійно здійснювали просування наукових ініціатив на рівні заінтересованих суб'єктів: від органів державної влади як зворотний зв'язок щодо врахування результатів розробок проектів нормативно-правових актів отримано лише в половині випадків (щодо 151 проекту, надісланого у 2021–2023 роках, відповідь надали в 73 випадках).

З метою реалізації узгодженої політики в галузі держави і права потребують налагодження конструктивна взаємодія НАПрН України з МОН України як головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сферах освіти і науки, наукової, науково-технічної діяльності, та відпрацювання механізмів практичного застосування результатів фундаментальних наукових досліджень.

Прослідковуються причинно-наслідкові зв'язки між нормативно-правовим регулюванням, прийнятими управлінськими рішеннями органами державної влади та обмеженою інституційною спроможністю НАПрН України щодо участі в реалізації державної політики у сфері права.

1. Не створено достатнього нормативно-правового підґрунтя для забезпечення ефективної координації та організації наукових досліджень у галузі держави і права, а також комплексного розвитку правової науки та науки загалом:

- не розроблена державна цільова програма прогнозування науково-технологічного та інноваційного розвитку України;
- не розроблена стратегія розвитку у сфері наукової та науково-технічної діяльності як програмний документ Уряду;
- не унормовані критерії визнання наукових досліджень і науково-технічних розробок такими, що відповідають пріоритетним тематичним напрямам;
- наявна неузгодженість у законодавстві щодо затвердження статуту НАПрН України;
- не врегульоване на законодавчому рівні питання розроблення стратегій розвитку наукових установ;
- стратегії розвитку НАПрН України та наукових установ, що перебувають в її віданні, є декларативними, що не дає можливості об'єктивно оцінити їх діяльність та забезпечити сталий розвиток;
- не розроблений порядок стратегічного та операційного планування діяльності в НАПрН України та установах, що перебувають в її віданні;
- у Науково-дослідному інституті приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України не розроблена стратегія розвитку з 2023 року;
- не визначені державні механізми практичного застосування результатів фундаментальних наукових досліджень.

2. Участь НАПрН України в реалізації державної політики у сфері права здійснювалась в умовах неналежних координації та взаємодії між Кабінетом Міністрів України, Національною радою, МОН України та суб'єктами наукової діяльності під час формування пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки:

- Кабінет Міністрів України не подав до Верховної Ради України у терміни, встановлені абзацом четвертим пункту 2 розділу II «Прикінцеві положення» Закону України від 21 грудня 2023 року № 3534-IX «Про внесення змін до деяких законів України щодо пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки та інноваційної діяльності», оновлений пакет проєктів законів про визначення пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки та пріоритетних напрямів інноваційної діяльності, спрямованих на повоєнну відбудову України, із визначенням конкретних механізмів їх забезпечення;
- Кабінет Міністрів України та МОН України у 2021–2022 роках не забезпечили оновлення переліку пріоритетних тематичних наукових досліджень і науково-технічних розробок;
- МОН України у 2021–2024 роках формувало та подавало на затвердження Кабінетові Міністрів України перелік пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок за відсутності державної цільової програми прогнозування науково-технологічного та інноваційного розвитку України, затвердження якої передбачено статтею 4 Закону України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки»;
- МОН України не залучало НАПрН України до формування пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок на 2021–2022 роки та лише частково врахувало пропозиції НАПрН України щодо пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок на 2023 рік;

- Національна рада у 2022–2023 роках та I півріччі 2024 року не заслуховувала та не оцінювала звітів НАПрН України про стан використання коштів на наукову та науково-технічну діяльність та отримані результати;
- Національною радою у 2021–2023 роках та I півріччі 2024 року не розглядалися питання підготовки рекомендацій для Кабінету Міністрів України щодо формування державного бюджету в частині визначення загальних обсягів фінансування наукової і науково-технічної діяльності.

3. НАПрН України загалом забезпечено виконання повноважень головного розпорядника коштів державного бюджету, водночас:

- не досягнена повною мірою мета бюджетних програм за КПКВК 6581020 та КПКВК 6581040 у 2022–2023 роках, яка передбачала розвиток наукового потенціалу у галузі держави і права, одна з причин – незабезпечення реальної потреби в коштах державного бюджету на оплату праці наукових працівників;
- результативні показники бюджетної програми за КПКВК 6581040 не висвітлюють ефекту, який отримують економіка і суспільство завдяки діяльності головного розпорядника бюджетних коштів, та не дають можливості оцінити вплив на економічний та соціальний розвиток; мета бюджетних програм за КПКВК 6581020 та КПКВК 6581040 чітко не визначена;
- не виконаний пункт 4 Плану заходів з реформування Національної академії правових наук на 2021 і 2022 роки, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 04 серпня 2021 року № 911-р: не проведений огляд витрат державного бюджету у сфері наукової і науково-технічної діяльності за бюджетними програмами за КПКВК 6581020 та КПКВК 6581040.

4. Управління надходженням та використанням коштів спеціального фонду державного бюджету в частині надання платних послуг НАПрН України та науковими установами, що перебувають в її віданні, відбувалося безсистемно:

- не забезпечені єдині підходи до визначення вартості платних послуг та використання коштів спеціального фонду державного бюджету, що свідчить про недостатність контролю НАПрН України;
- не у відповідності із пунктом 23 Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2002 року № 228, в частині планування видатків та пунктом 3.4 Порядку формування та використання коштів спеціального фонду (власні надходження) державного бюджету України бюджетними науковими установами Національної академії правових наук України, затвердженого постановою президії НАПрН України від 03.03.2016 № 96/14, використані кошти спеціального фонду державного бюджету – 1 500,7 тис. грн (Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності НАПрН України);
- не дотримані вимоги статті 9 Закону України від 16 липня 1999 року № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»: несвоєчасно відображено дебіторську заборгованість на суму 119,0 тис. грн, що в період проведення аудиту усунуто шляхом внесення плати аспірантами (Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування НАПрН України).

5. Через недостатнє обґрунтування НАПрН України потреби у приміщеннях, переданих у 2022–2023 роках відповідно до наказу МОН України від 07.06.2022 № 531 «Про безоплатну передачу нерухомого майна зі сфери управління Міністерства освіти і науки України до сфери управління Національної академії правових наук України», та неузгодженість дій з Міністерством фінансів України щодо виділення додаткових коштів на їх утримання, не забезпечено ефективного управління нерухомим майном вартістю 94 607,6 тис грн, що не використовувалось, на утримання якого нерезультативно витрачено бюджетні кошти у сумі 75,87 тис. гривень.

6. Система внутрішнього контролю НАПрН України та наукових установ, що перебувають у її віданні, є недосконалою:

- не забезпечені належні ідентифікація та оцінка ризиків;
- не запроваджені заходи контролю для впливу на ризики та моніторинг стану їх виконання;
- не розроблені єдині підходи до облікової політики в межах головного розпорядника бюджетних коштів;
- не розроблені стратегія ІТ-розвитку та політика інформаційної безпеки;
- в наукових установах, що перебувають у віданні НАПрН України, не запроваджений електронний документообіг.

7. Зазначене спричинило такі наслідки:

- незабезпечення на рівні Кабінету Міністрів України створення цілісної нормативно-врегульованої та організаційно-управлінської системи функціонування науки у взаємозв'язку зі споживачами наукових розробок (суспільство, державні органи влади, заклади вищої освіти, суб'єкти господарювання) призвело до порушення зв'язку між державою і наукою;
- невизначеність державного механізму практичного застосування наукових досліджень, державного замовлення на виконання наукових робіт у галузі права та обмеженість бюджетного фінансування гальмують розвиток наукового потенціалу;
- неповне використання органами державної влади можливостей щодо залучення потужного наукового потенціалу НАПрН України та наукових установ, що перебувають в її віданні, до наукових досліджень у галузі права, впливає на відтермінування розроблення пріоритетних для держави проєктів законів та інших нормативно-правових актів, у тому числі й на виконання рекомендацій Рахункової палати;
- залишкове фінансування наукових установ, низьке мотиваційне стимулювання науковців не сприяють зацікавленості молоді займатися наукою.

Суспільна зацікавленість

Люди і суспільство гостро потребують, особливо під час воєнного стану та у повоєнний час, тих результатів фундаментальних наукових досліджень у галузі держави і права, що є підґрунтям для становлення та розвитку демократичної, соціальної, правової держави.

Відповіді об'єктів контролю

НАПрН України підтримала аудиторський підхід до оцінки відповідності використання коштів державного бюджету України, виділених Національній академії правових наук України. Академія підкреслила, що питання, які досліджувались, охоплюють основні аспекти діяльності НАПрН України, заходів, спрямованих на організацію та проведення фундаментальних наукових досліджень у галузі держави та права, процеси управління коштами державного бюджету. НАПрН України погодилася із важливістю окреслених питань налагодження взаємодії суб'єктів державного регулювання та управління у сфері науки з метою відпрацювання механізмів практичного застосування результатів наукових досліджень у галузі держави і права для задоволення заінтересованих споживачів, захисту національних інтересів.

Вжиті заходи

Під час аудиту НАПрН України розроблено та постановою бюро президії НАПрН України від 14.10.2024 № 224/1-Б затверджено Інструкцію з діловодства в апараті президії НАПрН України.

НАПрН України ініціювало перед керівниками наукових установ питання перегляду та оновлення до 15.12.2024 положень з організації та здійснення внутрішнього контролю в наукових установах, до 01.01.2025 положень про облікову політику та подання їх на погодження до НАПрН України (листи від 18.11.2024 № 1270, від 19.11.2024 № 1275).

Постановою президії НАПрН України від 29.11.2024 № 146/3 внесено зміни до Положення про порядок формування, проведення та контролю за виконанням фундаментальних наукових досліджень в НАПрН України, затвердженого постановою бюро президії НАПрН України від 27.10.2023 № 134/4, в частині змін до технічного завдання на фундаментальне наукове дослідження за умови зміни фактичних обставин виконання робіт та їх вартості.

Постановою президії НАПрН України від 29.11.2024 № 146/4 створено Робочу групу з підготовки Стратегії розвитку НАПрН України на 2026–2030 роки, на засіданнях якої 20 лютого та 20 березня 2025 року заплановано розгляд питання встановлення чітких цільових показників діяльності, строків виконання заходів, спрямованих на їх досягнення, та очікуваних результатів.

РЕКОМЕДАЦІЇ

1. Кабінету Міністрів України:

- доручити МОН України підготувати та внести в установленому порядку на розгляд Кабінетові Міністрів України проєкт закону щодо узгодження норм законів України «Про особливості правового режиму діяльності Національної академії наук України, національних галузевих академій наук та статусу їх майнового комплексу» та «Про наукову і науково-технічну діяльність» у частині затвердження статутів національних галузевих академій наук;
- забезпечити супровід проєкту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» щодо встановлення цільових показників діяльності керівників наукових установ, визначення стратегій і

перспективних напрямів діяльності наукових установ» (реєстр. № 10424 від 22.01.2024);

- забезпечити розроблення та подання до Верховної Ради України оновленого пакета проєктів законів про визначення пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки та пріоритетних напрямів інноваційної діяльності, спрямованих на повоєнну відбудову України, з визначенням конкретних механізмів їх забезпечення;

- доручити МОН України підготувати та внести в установленому порядку на розгляд Кабінетові Міністрів України проєкт стратегії розвитку у сфері наукової і науково-технічної діяльності;

- доручити МОН України підготувати та внести в установленому порядку на розгляд Кабінетові Міністрів України проєкт постанови щодо встановлення критеріїв визнання наукових досліджень і науково-технічних розробок такими, що відповідають пріоритетним тематичним напрямам;

- доручити Національній раді України з питань розвитку науки і технологій терміново заслухати та оцінити звіти про наукову діяльність НАПрН України.

2. Міністерству освіти і науки України

- спільно з Національною академією наук України, НАПрН України та іншими національними галузевими академіями наук підготувати та внести в установленому порядку на розгляд Кабінетові Міністрів України:

- проєкт у сфері наукової і науково-технічної діяльності;

- проєкт постанови Кабінету Міністрів України щодо встановлення критеріїв визнання наукових досліджень і науково-технічних розробок такими, що відповідають пріоритетним тематичним напрямам;

- оновлений пакет проєктів законів про визначення пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки та пріоритетних напрямів інноваційної діяльності, спрямованих на повоєнну відбудову України, з визначенням конкретних механізмів їх забезпечення для подальшого скерування Верховній Раді України;

- привести у відповідність із чинними нормативно-правовими актами Порядок та умови надання платних послуг бюджетними науковими установами, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України, Міністерства фінансів України, Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України від 01 грудня 2003 року № 798/657/351, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 16 грудня 2003 року за № 1169/8490.

3. Національній академії правових наук України:

- розробити порядок стратегічного та операційного планування діяльності НАПрН України та установ, що перебувають в її віданні, який передбачатиме встановлення цільових показників діяльності, строків виконання заходів, очікуваних результатів та визначатиме механізми моніторингу, оцінки і звітування про досягнуті результати (термін – до 01.07.2025);

- разом із Координаційною радою Національної академії правових наук України розглянути питання про стан виконання Плану заходів з метою забезпечення координації та контролю за його виконанням (термін – до 01.04.2025);

- ініціювати в установленому порядку проведення огляду витрат державного бюджету у сфері наукової і науково-технічної діяльності за бюджетними програмами НАПрН України, передбаченого Планом заходів;

- вжити заходів для оформлення прав на земельні ділянки, на яких розташовані будівлі НАПрН України (термін – до 01.07.2025);
- вжити заходів з оновлення комп'ютерного обладнання НАПрН України та наукових установ, що перебувають у її віданні, за рахунок накопичень спеціального фонду державного бюджету (термін – до 01.10.2025);
- в установленому порядку здійснити розрахунки нанесених збитків від пошкодження будівлі президії НАПрН України в результаті військової агресії Російської Федерації проти України для подальшого відновлення шляхом капітального ремонту (термін – до 01.10.2025);
- під час затвердження паспортів бюджетних програм за КПКВК 6581020 та КПКВК 6581040 визначити мету бюджетної програми, яка відповідатиме вимогам щодо чіткості, реальності і досяжності, та результативні показники, які характеризуватимуть досягнення цілей державної політики, мети та усіх завдань бюджетної програми (термін – до 01.03.2025);
- розробити єдині методологічні засади формування вартості платних послуг, які надаються НАПрН України та науковими установами, що перебувають в її віданні, а також використання коштів, отриманих як плата за їх надання (термін – до 01.07.2025);
- привести умови договорів про виконання фундаментальних наукових досліджень у відповідність з нормами Положення про порядок формування, проведення та контролю за виконанням фундаментальних наукових досліджень у НАПрН України, затвердженого постановою бюро президії НАПрН України від 27.10.2023 № 134/4, в частині внесення відповідних змін до технічного завдання на фундаментальне наукове дослідження за умови зміни фактичних обставин виконання робіт та їх вартості (термін – до 01.04.2025);
- оформити належним чином результати перевірок звітів про наукову діяльність установ, що перебувають у віданні НАПрН України, довести ці результати до підвідомчих наукових установ та зобов'язати усунути виявлені недоліки та помилки (термін – до 01.04.2025).

4. НДІ ДБ та МС НАПрН України, НДІ ПЗІР НАПрН України, НДІ ВПЗ ім. акад. В. В. Сташиса НАПрН України, НДІ приватного права ім. Ф. Г. Бурчака НАПрН України, НДІ інтелектуальної власності НАПрН України, ДНУ ІІБП НАПрН України:

- усунути виявлені аудитом недоліки (термін – до 01.04.2025);
- розробити стратегію розвитку Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України (термін – до 01.07.2025);
- забезпечити ефективне функціонування процедур внутрішнього контролю (термін – до 01.04.2025).

Член Рахункової палати

Єлизавета ПУШКО-ЦИБУЛЯК

2. ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ

2.1. Недоліки внутрішнього контролю, виявлені аудитором

Під час проведення аудиту ідентифіковані недоліки внутрішнього контролю, найбільш значущі з яких наведені нижче.

Суть недоліку	Сфера	Короткий опис ідентифікованого недоліку	Рівень ризику
Управління ризиками не здійснюється або здійснюється неналежним чином	Координація, організація і проведення наукових досліджень у галузі держави і права	У НАПрН України, НДІ ВПЗ ім. акад. В. В. Сташиса НАПрН України, НДІ ДБ та МС НАПрН України, НДІ ПЗІР НАПрН України у 2021–2023 роках не провадилась діяльність з управління ризиками, ідентифіковані у 2024 році ризики не оцінені за ймовірністю та впливом. НАПрН України не обрала способів реагування на ідентифіковані ризики. У НДІ ІВ НАПрН України, НДІ ППіП ім. акад. Ф. Г. Бурчака НАПрН України та ДНУ ІІБП НАПрН України діяльність з управління ризиками не здійснюється. Відповідно, не здійснюється моніторинг заходів контролю за ризиками	
Недосконале стратегічне та поточне планування	Координація, організація і проведення наукових досліджень у галузі держави і права	У стратегіях розвитку НАПрН України та установ, що перебувають у її віданні, не визначені чіткі цільові показники діяльності, строки виконання заходів, спрямованих на їх досягнення, та очікувані результати. Операційні (річні) плани з виконання стратегій розвитку не склалися	
Не здійснюється контроль за виконанням контрактів, укладених з керівниками наукових установ, що перебувають у віданні НАПрН України	Координація, організація і проведення наукових досліджень у галузі держави і права	Контракти, укладені НАПрН України з керівниками наукових установ, що перебувають у її віданні, мають різні умови, зокрема, в частині звітування керівника. НАПрН України не здійснювала аналізу виконання показників та зобов'язань, визначених у контрактах керівників наукових установ, що перебувають у її віданні. Питання невиконання зобов'язань, визначених умовами контрактів керівників наукових установ, що перебувають її віданні НАПрН України, на засіданнях бюро президії НАПрН України не розглядалися	

Не розроблені єдині підходи до облікової політики в межах головного розпорядника	Виконання функцій головного розпорядника бюджетних коштів	Наукові установи, що перебувають у віданні НАПрН України, не подавали на погодження до НАПрН України розпорядчі документи про облікову політику	
Не забезпечений ефективний інформаційний обмін та комунікація	Документування управлінської діяльності	Не розроблена та не затверджена інструкція з діловодства в НАПрН України	
ІТ-середовище НАПрН України та установ, що перебувають у її віданні, є недосконалим, ненадійним та вразливим	Інформаційні технології	Не розроблена стратегія ІТ-розвитку і політика інформаційної безпеки НАПрН України та установ, що перебувають в її віданні. Бухгалтерський облік в НАПрН України ведеться без спеціалізованого програмного забезпечення (за допомогою пакета програм Microsoft Office). У наукових установах, що перебувають у віданні НАПрН України, не запроваджений електронний документообіг. Бухгалтерський облік частково ведеться у паперовому вигляді. Працівники використовують власні персональні комп'ютери для дистанційної роботи. Комп'ютерне обладнання фізично та морально застаріле	

 Високий ризик — основні питання, які варті уваги вищого керівництва об'єкта контролю, оскільки їх результатом можуть стати фінансові наслідки, пов'язані з недоліками внутрішнього контролю

 Середній ризик — важливі питання, на які повинен звернути увагу управлінський персонал відповідно до сфер відповідальності

 Низький ризик — проблеми більш незначного характеру, для вирішення яких необхідні вдосконалення

2.2. Рекомендації, надані об'єктам контролю

Назва	Сфера	Рекомендація	Реагування управлінського персоналу
Удосконалення системи внутрішнього контролю	Координація, організація і проведення наукових досліджень у	Організувати та забезпечити безперервну діяльність з управління ризиками в НАПрН України та наукових установах, що перебувають в її віданні	НАПрН України надіслано лист від 18.11.2024 № 1270 керівникам наукових

	галузі держави і права		установ щодо перегляду та оновлення до 15.12.2024 положень з організації та здійснення внутрішнього контролю в наукових установах
Удосконалення системи внутрішнього контролю	Координація, організація і проведення наукових досліджень у галузі держави і права	Розробити порядок стратегічного та операційного планування діяльності НАПрН України та установ, що перебувають в її віданні, який передбачатиме встановлення цільових показників діяльності, строків виконання заходів, очікуваних результатів та визначатиме механізми моніторингу, оцінки і звітування про досягнуті результати	Виконання буде забезпечено
Удосконалення процесів координації діяльності	Координація, організація і проведення наукових досліджень у галузі держави і права	Запровадити єдині умови контрактів для керівників наукових установ, що перебувають у віданні НАПрН України. Забезпечити моніторинг та аналіз виконання керівниками наукових установ зобов'язань за контрактами	Виконання буде забезпечено
Удосконалення ведення бухгалтерського обліку	Виконання повноважень головного розпорядника бюджетних коштів	Розробити та довести до наукових установ, що перебувають у віданні НАПрН України, єдині підходи до облікової політики. Забезпечити погодження НАПрН України розпорядчих документів про облікову політику наукових установ, що перебувають в її віданні	НАПрН України надіслано лист від 19.11.2024 № 1275 керівникам наукових установ щодо перегляду та оновлення до 01.01.2025 положень про облікову політику та подання їх на погодження до НАПрН України

Удосконалення системи внутрішнього контролю	Документування управлінської діяльності	Розробити та затвердити інструкцію з діловодства в НАПрН України	Під час аудиту розроблено та постановою бюро президії НАПрН України від 14 жовтня 2024 року № 224/1-Б затверджено Інструкцію з діловодства в апараті президії НАПрН України
Удосконалення ІТ-середовища	Інформаційні технології	Розробити стратегію розвитку ІТ-середовища НАПрН України та установ, що перебувають в її віданні. Розробити політику інформаційної безпеки НАПрН України та установ, що перебувають в її віданні. Запровадити електронний документообіг та єдині вимоги до організації електронного документообігу в наукових установах, що перебувають у віданні НАПрН України	Виконання буде забезпечено

3. ІНШІ ПИТАННЯ, ЯКІ МАЮТЬ БУТИ ПОВІДОМЛЕНІ

Незалежність	Незалежність Рахункової палати забезпечується Законом України «Про Рахункову палату». Між Рахунковою палатою та НАПрН України немає жодних відносин, що можуть вплинути на її об'єктивність і незалежність
Міжнародні стандарти вищих органів фінансового контролю	У цьому Звіті немає питань, які відповідно до Міжнародних стандартів вищих органів фінансового контролю мали, але не були повідомлені НАПрН України та науковими установами, що перебувають у її віданні
Співпраця з іншими аудиторами	Цей аудит не потребував співпраці з іншими аудиторами або залучення зовнішніх незалежних експертів

Член Рахункової палати _____

Єлизавета ПУШКО-ЦИБУЛЯК

ДОДАТКИ

Додаток 1

Узагальнена таблиця видатків загального та спеціального фондів державного бюджету за КПКВК 6581020 та КПКВК 6581040 за напрямми використання бюджетних коштів

тис. грн

№ з/п	Напрями використання бюджетних коштів КПКВК 6581020	2021					2022					2023				
		затверджено у паспорті бюджетної програми		касові видатки (надані кредити з бюджету)		відхилення	затверджено у паспорті бюджетної програми		касові видатки (надані кредити з бюджету)		відхилення	затверджено у паспорті бюджетної програми		касові видатки (надані кредити з бюджету)		відхилення
		загальний фонд	спеціальний	загальний фонд	спеціальний		загальний фонд	спеціальний	загальний фонд	спеціальний		загальний фонд	спеціальний			
1.	Наукова й організаційна діяльність президії Національної академії правових наук України		0	13435,0	0	-16,7	14932,8	0	12662,6	0	-2270,2	15042,9	0	14197,1	0	-845,8
2.	Витрати на довічну виплату дійсним членам (академікам)	2429,8	0	2379,2	0	-50,6	2429,4	0	2267,0	0	-162,4	2238,3	0	2231,1	0	-7,2
3.	Витрати на довічну виплату членам-кореспондентам	3173,3	0	3173,3	0	0	3157,9	0	2838,7	0	-319,2	3022,1	0	3011,2	0	-10,9
4.	Покриття витрат, пов'язаних із наданням послуг з проведення семінарів і конференцій	0	115,0	0	22,3	-92,7	0	246,6	0	0	-246,6	0	216,8	0	0	-216,8
5.	Проведення науково-правових експертних досліджень	0	441,4	0	80,0	-361,4	0	473,6	0	77,7	-395,9	0	584,6	0	82,4	-502,2
6.	Витрати на організацію основної діяльності президії за рахунок коштів, які надходять як благодійні внески, гранти та дарунки	0	50,0	0	48,0	-2,0	0	53,5	0	91727,3	91673,8*	0	60,8	0	2937,3	2876,5**
7.	Виплата стипендій Кабінету Міністрів України для молодих вчених	0	56,0	0	56,0	0	0	61,2	0	61,1	-0,1	0	53,7	0	64,4	10,7***
8.	Усього	19054,8	662,4	18987,5	206,3	-523,4	20520,1	834,9	17768,3	91866,1	88279,4	20303,3	915,9	19439,4	3084,1	1304,3

* Перевищення через безоплатне отримання НАПрН України нерухомого майна, а саме нежитлове приміщення площею 5806,5 кв. м та земля під цією будівлею (акт приймання-передачі нерухомого майна від 19.09.2022) (наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2022 № 531 «Про безоплатну передачу нерухомого майна зі сфери управління Міністерства освіти і науки України до сфери управління Національної академії правових наук України»)

**Перевиконання через безоплатне отримання нерухомого майна НАПрН України (наказ Міністерства освіти і науки України від 28.08.2023 № 1050 «Про безоплатну передачу державного майна із сфери управління Міністерства освіти і науки до сфери управління Національної академії правових наук України»)

Продовження додатка 1

***Перевиконання через подовження виплат стипендії Кабінету Міністрів України для молодих вчених на два місяці поточного року (додаток 2 до постанови президії Комітету з Державних премій України в галузі науки і техніки від 23.11.2023 № 1 «Про призначення стипендій та продовження виплати стипендій Президента України та Кабінету Міністрів України для молодих вчених»)

тис. грн

№ з/п	Напрями використання бюджетних коштів КПКВК 6581040	2021					2022					2023				
		затверджено у паспорті бюджетної програми		касові видатки (надані кредити з бюджету)		відхилення	затверджено у паспорті бюджетної програми		касові видатки (надані кредити з бюджету)		відхилення	затверджено у паспорті бюджетної програми		касові видатки (надані кредити з бюджету)		відхилення
		загальний фонд	спеціальний фонд	загальний фонд	спеціальний фонд		загальний фонд	спеціальний фонд	загальний фонд	спеціальний фонд		загальний фонд	спеціальний фонд			
1.	Проведення фундаментальних наукових досліджень	75613,6	0	75611,6	0	-2,0	81511,5	0	73216,3	0	-8295,2	81011,4	0	81011,4	0	0
2.	Підготовка наукових кадрів	0	3310,8	0	3469,6	158,8*	0	4100,6	0	2613,8	-1486,8	0	5344,5	0	5317,4	-27,1
3.	Проведення судово-експертних та експертно-оціночних досліджень	0	1475,3	0	1542,1	66,8**	0	1250,3	0	453,7	-796,6	0	1353,7	0	863,8	-489,9
4.	Покриття витрат на надання інформаційно-аналітичних послуг, пов'язаних із розглядом судових справ	0	2230,6	0	1482,3	-748,3	0	2802,6	0	628,8	-2173,8	0	1433,0	0	917,5	-515,5
5.	Витрати на організацію основної діяльності наукових установ за рахунок коштів, які надходять як благодійні внески, гранти та дарунки	0	90,5	0	3695,6	3605,1***	0	200,0	0	0	-200,0	0	50,0	0	2917,5	2867,5****
6.	Усього	75613,6	7107,2	75611,6	10189,6	3080,4	81511,5	8353,5	73216,3	3696,3	-12952,4	81011,4	8181,2	81011,4	10016,2	1835,0

*Перевищення - 158,8 тис. грн, використання залишків коштів спеціального фонду кошторису за минулі періоди на утримання установи

**Перевищення - 66,8 тис. грн, використання залишків коштів спеціального фонду кошторису за минулі періоди на утримання установи

***Перевищення - 3605,1 тис. грн, отримання гранту на рахунок спеціального фонду кошторису

****Перевищення - 2867,5 тис. грн, надходження на рахунок спеціального фонду кошторису коштів за договором про надання грантової підтримки

На 2024 рік затверджено видатків 100 974,2 тис. грн, в тому числі по загальному фонду державного бюджету - 85 444,1 тис. грн, по спеціальному фонду державного бюджету - 15 530,1 тис. грн. Надійшло 48 682,0 тис. грн, в тому числі по загальному фонду державного бюджету 39 612,4 тис. грн, по спеціальному фонду державного бюджету - 9 069,6 тис. грн.

Виконання показників, визначених договорами про виконання науково-дослідних робіт, у розрізі наукових установ, що перебувають у віданні НАПрН України за 2021–2023 роки

№ з/п	Кількість тем фундаментальних наукових досліджень за 2021– 2023 роки	Виконані основні показники і завдання										
		Кількість фундаментальних наукових досліджень, які завершуються в поточному році	Кількість фундаментальних наукових досліджень, які тривають	Кількість опублікованих монографій і підручників, науково-практичних посібників	Кількість опублікованих наукових статей у вітчизняних виданнях	Кількість наданих науково-експертних висновків до законопроектів, на запити КСУ, Верховного Суду та інших органів виконавчої влади науково-правових висновків до законопроектів	Кількість проведених наукових конференцій, семінарів, форумів, круглих столів	Кількість підготовлених аналітичних довідок	Кількість виданих збірників наукових праць та коментарів законодавства	Кількість розроблених проєктів нормативно-правових актів	Кількість опублікованих статей в закордонних наукових періодичних виданнях	Кількість статей у наукових виданнях, які індексуються у міжнародних наукометричних базах даних
Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності Національної академії правових наук України												
1	9	5	4	7	133	15	18	18	26	23	2	15
Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування Національної академії правових наук України												
2	8	4	4	14	205	59	31	0	29	13	0	42
Державна наукова установа «Інститут інформації, безпеки і права Національної академії правових наук України»												
3	8	4	4	26	169	26	19	4	40	13	0	36
Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса Національної академії правових наук України												
4	10	4	6	26	235	2	0	8	18	7	10	45
Науково-дослідний інститут правового забезпечення інноваційного розвитку Національної академії правових наук України												
5	4	2	2	24	134	0	0	0	45	12	0	23
Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака Національної академії правових наук України												
6	10	5	5	19	238	0	17	0	23	23	0	46
Київський регіональний центр (з 2023 року Науково-дослідний інститут правотворчості та науково-правових експертиз) Національної академії правових наук України												
7	4	4	0	9	112	116	23	4	18	13	0	27